VATAN TUYG`USI HAR NARSADAN USTUN

O'ZBEKISTON "MILLIY TIKLANISH" DEMOKRATIK PARTIYASI

MILLIY TIKLANISH

8 (17) 2009 йил 25 февраль, чоршанба • Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг ижтимоий-сиёсий газетаси e-mail: milliyt@sarkor.uz

Аёллар фаоллигини ошириш

ЎзМТДП Дастурида белгиланган бўлиб, бу борада жойларда тадбирлар ўтказилмоқда.

→ 3-бет

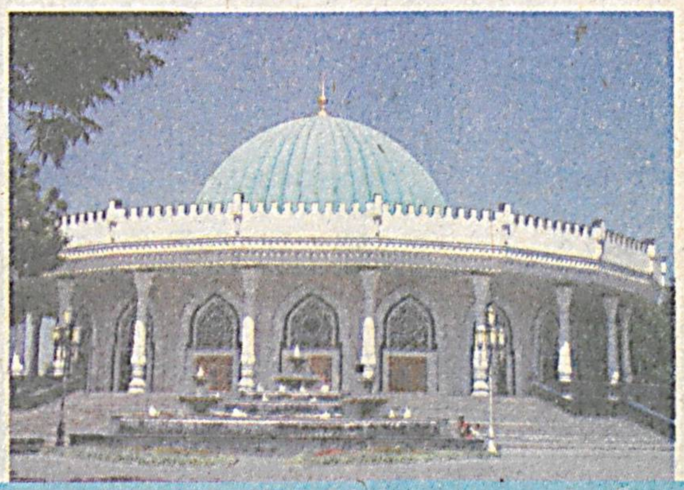

Шонли тарих, буюк келажак уйғун

Мустақиллик йилларида ёшларнинг кенг ва чуқур билим олишлари, камолотга етишишлари, айниқса иқтидорли ёшларни қўллаб-қувватлашга катта эътибор қаратилмоқда.

→ 4-бет

Малакали мутахассислар маскани

Бугунги кунда республикамизнинг вилоят, туман марказларида, ҳатто чекка қишлоқларда ҳам жаҳон андозаларига мос академик лицейлар, касб-ҳунар коллежлари фаолият кўрсатмоқда.

→ 6-бет

MT БУГУНГИ СОНДА:

ПАРТИЯ ҲАЁТИ ВА ДЕПУТАТЛИК БИРЛАШМАЛАРИ 2-бет
- Келажак олдида барчамиз масъулмиз

ЎзМТДП ДАСТУРИ — АМАЛДА 3-бет
- Қуйи бўғинлар фаолияти
- Аждодлар мероси ардоғимизда
- Ҳуқуқий маданият

МАЪНАВИЯТ 4-бет
- Замахшарий биз учун нимага азиз?
- Маҳалла аҳли билан учрашув

ЖАРАЁН 5-бет
- Адвокатура институти
- Одам савдоси — давр муаммоси
- Тошкент экологияси: менинг уйим, менинг шаҳрим

ТАЪЛИМ 6-бет
- Улар қишлоқнинг кўркига айланмоқда
- Табобатга бахшида умр

ЎЗБЕКИСТОН ВА ЖАҲОН 7-бет
- Инвестиция
- Музликлар
- Дунёдан дараклар

РЕКЛАМА ВА СПОРТ 8-бет
- "Анда жоним қолди мани..."
- Янги номлар кашф этилди
- Турфа олам

ҚОНУНЧИЛИК ПАЛАТАСИДА

Фракция йиғилиши

муҳокамаси чоғида депутатларнинг сайловчилар билан бўлиб ўтадиган учрашувларига алоҳида эътибор қаратилди

Камолиддин ҲОТАМОВ, «Milliy tiklanish» мухбири

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясининг Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияси навбатдаги йиғилишида, Қонунчилик палатаси ялпи йиғилиши муҳокамасига киритилиши назарда тутилаётган қонун лойиҳалари муҳокама қилинди. Уни Олий Мажлис Қонунчилик палатаси Спикери ўринбосари, фракция раҳбари Хуршид Дўстмуҳаммедов бошқарди.

Йиғилиш биринчи ўқишда қабул қилинган "Коллекторлик фаолияти тўғрисида"ги ҳамда "Коллекторлик фаолияти тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни қабул қилиниши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодексига ва Ўзбекистон Республикасининг "Банк сири тўғрисида"ги Қонунига қўшимчалар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳалари муҳокамаси билан бошланди. Ушбу масала юзасидан Бюджет ва иқтисодий ислоҳотлар қўмитаси аъзоси Алиқул Эрданаев маъруза қилди. Депутатлар қонун лойиҳасини takомиллаштириш юзасидан аниқ таклифлар билдирдилар.

Шунингдек, йиғилишда фракция аъзолари томонидан "Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги қонун лойиҳаси ҳамда "Маданий мерос объектларини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги қонун лойиҳаси ишчанлик руҳида кўриб чиқилди.

Фракция йиғилишида муҳокама қилинган қонун лойиҳалари биринчи ўқишда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси қўмиталари, партиялар фракциялари ҳамда ялпи йиғилишда муҳокама қилинган эди. Ишчи гуруҳи томонидан тушган таклифлар ва билдирилган фикр-мулоҳазалар инобатга олинган ҳолда иккинчи ўқишга тайёрланган таҳрир фракция аъзолари томонидан қизғин муҳокама қилинди ва қўллаб-қувватланди.

Йиғилишда партия ва фракция фаолиятига таааллуқли бошқа масалалар ҳам муҳокама этилди. Хусусан февраль ойининг охирги ҳафтасида Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутатларининг ўз сайловчилари билан бўлиб ўтадиган учрашувларида эътибор қаратилиши лозим бўлган муҳим масалалар ҳақида фикр-мулоҳазалар алмашилди. Маълумки, аҳоли ўртасида партия ғояларини кенг тарғиб қилиш, белгиланган ,дастурий мақсадларни амалга оширишда Олий Мажлис Қонунчилик палатасига сайланган депутатларнинг алоҳида ўрни бор. Шу .ҳақда ЎзМТДП МК Ижроия қўмитаси Раиси Ахтам Турсунов фикр билдирар экан, жумладан шундай деди:

- Биз сайловчилар билан учрашувларда нафақат Қонунчилик палатаси депутати сифатида, балки партия номидан ҳам гапиришимиз керак. Аввало депутатлар жойларга борганда давлатимиз раҳбари Ислом Каримов ташаббуси билан эълон қилинган "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили" Давлат дастурида белгиланган вазифаларга, шунингдек, "Юксак маънавият-енгилмас куч" асарида белгиланган муҳим масалалар моҳиятини очиб беришга эътибор қаратиши лозим.

Йиғилишда депутатлар учрашувлар давомида парламент ҳаёти, ўтган вақт мобайнидаги ўз депутатлик ҳисоботи билан биргаликда сайловчиларга мамлакатимизда кечаётган сиёсий жараёнлар, айниқса бугун кўпчиликни қизиқтираётган масалалардан бири — жаҳонда юзага келган молиявий-иқтисодий инқироз шароитида мамлакатимизда иқтисодиётни инқироздан ҳимоялашга қаратилган чора-тадбирлар юзасидан кенгроқ тушунчалар берилиши уқтирилди.

Йиғилиш сўнгида муҳокама қилинган масалалар юзасидан фракция нуқтаи назари ишлаб чиқилиб, тегишли қарорлар қабул қилинди.

ЖАРАЁН

Маънавий камолот кўзгуси

Мустақиллик даврида аёлларимиз мавқеи юксалди

Мунирахон ҚОРИЕВА, ЎзМТДП фракцияси аъзоси

Мамлакатимизда аёлларнинг мавқеини ва ижтимоий-сиёсий фаоллигини демократик қадриятлар асосида оширишга қаратилган ҳуқуқий, сиёсий ва ижтимоий шарт-шароитлар миллий мустақиллик даврига келиб шаклланди. Давлатимиз раҳбари томонидан ишлаб чиқилган мамлакатда фуқаролик жамияти ва ҳуқуқий давлат қуриш стратегиясининг ажралмас қисмини ташкил этган жамиятда аёлларнинг ижтимоий ва ҳуқуқий мавқеи мутлақо ўзгача мақомга кўтарилди. **"Дунёда жамият ёки давлатнинг нуфузини, маданий даражасини белгилайдиган мезонлар кўп"** – деб уқтиради Президентимиз Ислом Каримов. – **"Лекин ҳар қандай замонда, ҳар қандай жамиятда миллатнинг, ҳалқнинг маънавий камолотини ўзида яққол намоён этадиган бир ўлчов, таъбир жоиз бўлса, бир кўзгу бор. Бу - ана шу давлат, ана шу жамиятнинг аёлларга, уларнинг ҳақ-ҳуқуқлари, ҳаётий манфаатларини таъминлашга бўлган муносабатидир"**.

Табиий, бундай сиёсатнинг ҳаётга жорий этилиши ўз-ўзидан амалга ошиб қолмади албатта. Мустақилликнинг илк кунлариданоқ давлатнинг аёлларга бўлган эътибори ва ғамхўрлиги муайян тизим кўринишини олди. Чунончи, оиланинг, жамиятнинг ва давлатнинг тараққиёти аёлнинг ва ёш авлоднинг соғлиги билан бевосита боғлиқлиги масаласига алоҳида эътибор қаратилди. Таъбир жоиз бўлса, аёлни ҳар томонлама эъзозлаш, парваришлаш ва соғломлаштириш турдош ва эгизак тушунчаларга айлана бошлади. 1993 йили Ўзбекистонда аёлларни тақдирлаш учун биринчи ва иккинчи даражали «Соғлом авлод учун» ордени таъсис этилди.

(Давоми 2-бетда)

САНОАТ

Ўзидан кўпайган корхона

Бундан атиги икки йил бурун ташкил этилган кичик цехда яқин кунларда кунига юз минг дона полипропилен қоп ишлаб чиқариш йўлга қўйилади

Сайёра ҲАЙИТБОЙ қизи, "Milliy tiklanish" мухбири

Бутун дунёда, ҳатто, ривожланган давлатларда ҳам иқтисодий кризис туфайли жуда кўп етакчи, айтиш мумкинки нуфузли корхона, ташкилотлар зарар кўраётган, оммавий ишсизлик ҳолатлари юз бераётган бир даврда мамлакатимизда янги корхоналар бунёд этилаётгани, янги иш ўринлари яратилаётгани қувонарли ҳолдир. Бу албатта мамлакатимизда Юртбошимиз раҳбарлигида юритилаётган оқилона сиёсатнинг, биз танлаган йўлнинг тўғри эканлиги, бир сўз билан айтганда ўз вақтида кўрилган чора-тадбирларнинг ҳосиласидир.

Халқимизда кимнидир алқаш лозим бўлса, ўзидан кўпайсин деб дуо қилишади. Биз буни бекорга эсламадик. Чунки...

Тошкент вилояти, Қибрай тумани, "Тўқайтепа" маҳалласи ҳудудида жойлашган полипропилен қоп ишлаб чиқариш цехининг иш бошлаганига энди икки йилдан ошди. Бироқ, мазкур цехнинг мамлакатимиз цемент саноатида муҳим ва муқим ўрин тутган энг йирик корхона-"Қизилқумцемент" ОАЖга қарашли эканлигини ҳамма ҳам билмаса керак. Биз бугун ана шундай, яъни ўзидан кўпайган гигант корхонанинг кичик бир бўлаги, унинг фаолиятию ютуқлари ҳақида ҳикоя қилишни лозим топдик.

(Давоми 8-бетда)

ПАРТИЯ ҲАЁТИ ВА ДЕПУТАТЛИК БИРЛАШМАЛАРИ

ЖАРАЁН

Маънавий камолот кўзгуси

Мустақиллик даврида аёлларимиз мавқеи юксалди

(Давоми. Боши 1-бетда)

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг бир қатор моддалари аёлларнинг эркинликлари ва ҳуқуқларини ҳимоя қилиш руҳи билан суғорилганлиги, жумладан, аёллар ва эркаклар тенглигини таъкидловчи, аёлларнинг жинсий жиҳатдан камситилишини таъқиқловчи қоидаларни ўзида мужассамлаштиргани билан ҳам алоҳида эътиборга моликдир. Бош Қомусимизнинг 65-моддаси 2-бандида зикр этилган «Оналик ва болалик давлат томонидан муҳофаза қилинади» деган жумланинг ўзиёқ давлатнинг аёллар ҳуқуқини таъминлашнинг асосий кафолатловчи институти эканлигини англатади. Кейинроқ қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг Оила кодекси ҳам Конституцияда белгилаб берилган аёл ҳуқуқларини ҳар жиҳатдан мустаҳкамлади.

Ижтимоий-сиёсий жараёнларда фаол, етук ва салоҳиятли аёлларнинг бошқарув лавозимларига кўтарилишлари тизимини яратишда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 2 мартда эълон қилинган «Давлат ва жамият қурилишида хотин-қизлар ролини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони муҳим аҳамият касб этди. Фармоннинг ҳаётий моҳияти аёлларнинг давлат ҳокимияти органларидаги нуфузли лавозимларни эгаллашга ҳам ҳуқуқий, ҳам маънавий, ҳам табиий имконияти мавжудлигидан келиб чиққан, қолаверса, аёлларнинг ўзига бўлган ишончини мустаҳкамлашга қаратилган эди.

Жамиятда аёллар билан эркаклар тенг ҳуқуқлилигини таъминлаш борасида, бир томондан, аёлларга билим олиш, касб эгаллаш, меҳнат қилиш, меҳнат учун ҳақ олиш, сиёсий ҳаётда фаол иштирок этишлари учун эркаклар билан тенг имкониятлар яратилган бўлса, иккинчи томондан, аёлларнинг оиладаги ўрни, жисмоний имкониятларини ҳисобга олиб, уларга меҳнат қилишда, соғлигини сақлашда қулай шароитлар ва имтиёзлар яратиб беришга алоҳида эътибор қаратилди. Чунончи, қисқартирилган иш куни, ёш болали оналарга уч йилгача бола парвариши билан шуғулланиш учун таътил белгилаш, ижтимоий ҳимоя сифатида турли нафақалар бериш сингари имтиёзлар ва ҳоказо қўшимча моддий-маънавий рағбатлантириш чоралари шулар жумласидандир.

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати томонидан аёлларнинг ижтимоий-сиёсий мавқеини ошириш ва уларни қўллаб-қувватлашга қаратилган қатор муҳим қарорлар, жумладан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Болалик оилаларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш тўғрисида»ги Фармони, Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикасида давлат ва жамият қурилишида хотин-қизларнинг ролини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ва «Оила манфаатларини таъминлаш борасида 1998 йилда амалга оширилган Давлат дастури тўғрисида»ги, «Аёллар ва ўсиб келаётган авлод соғлигини мустаҳкамлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Қарорлари, 1998 йилни «Оила йили», 1999 йилни "Аёллар йили" деб эълон қилиниши XXI аср бошларидаги Ўзбекистон аёлларининг жамиятдаги ўрнининг янада юксалишига, уларга тараққий этган давлатларга хос бўлган шарт-шароитлар яратилишида кенг имкониятлар яратиб берди.

1999 йилда «Хотин-қизларга қўшимча имтиёзлар бериш тўғрисида»ги Қонун қабул қилинди. Унга биноан, 3 ёшга тўлмаган болалари бор, бюджет ҳисобидан молиявий жиҳатдан таъминланадиган муассасалар ва ташкилотларда ишлаётган аёлларга меҳнатига тўланадиган иш ҳақлари камайтирилмаган ҳолда улар иш вақтининг ҳафтасига 35 соатдан оширмайдиган чегараланган қатъий меъёри белгиланди.

2004 йилдан бошлаб «Кучли давлатдан кучли фуқаролик жамияти сари» тамойилини ҳаётга татбиқ этиш борасидаги ислоҳотларнинг таркибий қисмларидан бири сифатида аёллар фаоллиги ва ижтимоий-сиёсий мавқеини янада оширишга доир ислоҳотларнинг янги босқичи бошланди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2004 йил 25 майдаги «Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси фаолиятини қўллаб-қувватлаш борасидаги қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармонининг қабул қилиниши фикримизнинг далилидир. Мазкур Фармонда Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси ва уларнинг жойлардаги бўлинмалари фаолиятининг энг муҳим вазифалари ва йўналишлар белгилаб берилди.

Умумлаштириб айтадиган бўлсак, мустақиллик йилларида ҳозирга қадар мамлакатимизда аёллар ҳуқуқ ва эркинликларини ҳимоя этиш ва таъминлаш билан боғлиқ бўлган Ўзбекистон Республикасининг 22 та Қонуни, мамлакат Президентининг 11 та Фармони, Вазирлар Маҳкамасининг 22 та қарори ва бошқа қонуности ҳужжатлари қабул қилинди.

Шуни ҳам айтиш зарурки, республикамизда фуқаролик жамияти қуриш асосий стратегик мақсад сифатида эълон қилиниши билан нодавлат нотижорат ташкилотларни ҳар томонлама ривожлантиришга ҳам катта аҳамият берилмоқда. Айниқса, аёллар нодавлат ташкилотларини тузиш ва шу орқали уларнинг фаоллиги ва мавқеини ошириш бу соҳадаги ислоҳотларнинг муҳим йўналишларидан бирига айланди. Мамлакатда республика миқёсида фаолият кўрсатаётган жамоат ва нодавлат ташкилотларининг 72 таси аёллар ташкилоти ҳисобланади. Бу ташкилотларнинг асосий қисми Тошкент шаҳри ва вилоятлар марказларида фаолият олиб бормоқдалар. Фикримизча, аёллар муаммолари мавжуд бўлган қишлоқ ҳудудларида бундай ташкилотлар фаолиятини йўлга қўйиш, айниқса бу вазифа "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили"да устувор мавқега эга бўлишини унутмаслик керак. Аёллар нодавлат ташкилотларининг ҳар бирининг ўз дастурий йўналиши, мақсад-вазифалари бўлиши табиий албатта, бироқ бундан қатъий назар, улар пировард натижада хотин-қизлар манфаатлари ва ҳуқуқларини тўла амалга ошириш, хотин-қизларнинг оиладаги ва жамиятдаги ўрнини юксалтириш, уларнинг ижтимоий-иқтисодий сиёсатга таъсир кўрсата олиш қобилиятларини шакллантириш мақсадлари асосида фаолият юритаётганликлари таҳсинга сазовордир.

Аёллар ташкилотларининг давлат органлари билан ҳамкорлик муносабатларини йўлга қўйиш, уларни давлат дастурларини амалга оширишга жалб этиш табиий жараёнга айланди. Республика Хотин-қизлар қўмитаси, унинг қошида тузилган ўнлаб нодавлат ташкилотлари, шунингдек, «Тадбиркор аёллар» ассоциацияси, «Олима» ассоциацияси, «Етакчи аёллар маркази», «Аёллар ресурслари маркази» бу борада алоҳида фаоллик кўрсатмоқдалар.

Мамлакатда етти миллиондан ортиқрок ишчи, хизматчи, зиёли, тадбиркор, деҳқон ҳамда талабаларни ўзида бирлаштирган 14 та йирик касаба уюшмалари аъзоларининг ярмидан кўпини аёллар ташкил этади. Республика тармоқ касаба уюшмаларидаги раҳбарлик лавозимларида ҳам хотин-қизларнинг ҳиссаси каттадир. Республика касаба уюшмалари федерацияси кенгаши раиси, вилоятдаги касаба уюшмалари кенгаши раиси, республика тармоқ касаба уюшмалари раисларидан 11 таси аёллардан иборатдир. Шунингдек, Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлардаги тармоқлар касаба уюшмалари раҳбарларининг 35 фоизга яқини ҳам аёллардир.

Республикамизнинг барча вилоятлари, шаҳар ва туманларида Хотин-қизлар қўмитаси ва унинг вилоят, шаҳар ва туман бўлимлари ёрдамида хотин-қизларнинг бандлигини таъминлаш, улар учун янги иш ўринларини яратиш, жойларда ижтимоий кўникма марказларини ташкил этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бунинг учун хотин-қизларни кичик ва ўрта бизнес билан шуғулланишга ўргатиш мақсадида турли семинарлар ўтказилмоқда. Барча вилоятларда қатъий жадвал асосида «Кичик ва ўрта бизнесни ривожлантиришда хотин-қизлар ҳиссасини ошириш»га қаратилган туркум семинарлар ўтказиш анъанага айланди ва улар ижобий самара бермоқда.

Мактаб, гимназия ва лицейларда иш олиб бораётган педагогларнинг қарийб 70 фоизи аёллардан иборат бўлганлиги учун ҳам ҳар бир ўрта, олий, ўрта махсус, ўқув юрти, коллеж, лицей, гимназия ва мактабларда хотин-қизлар қўмиталари бошланғич ташкилотлари фаолият юритмоқда ва улар ўз меҳнат жамоаларидаги аёллар манфаатларини ҳимоя қилиш билан шуғулланмоқдалар.

Ўзбекистон аҳолисининг ярмидан кўпроғи аёллардан иборат бўлиб, мамлакатдаги ишчи кучининг 35 фоизини хотин-қизлар ташкил этади. Ҳозирги даврда давлат бошқаруви органларида ва маъмурий бошқарув органлари ходимларининг 17,5 фоизи, судьяларнинг 21,6 фоизи, умуман, ҳуқуқ ташкилотларининг 41 фоизи, нотариусларнинг 47 фоизи, суд ижрочиларининг 5 фоизи, адвокатларнинг деярли ярми, фуқаролик ҳолати далолатномаларини ёзиш бўлимларининг деярли ҳаммаси аёллардан иборатдир.

Кейинги йилларда Ўзбекистон хотин-қизларининг жамият ҳаётидаги мавқеи анча ошди. Ўзбекистонда малакали кадрларни тайёрлаш, соғлом авлодни вояга етказиш, маънавий баркамоллигини таъминлаш соҳасидаги ходимлар ва хизматчиларнинг сафи ҳам аёллар билан тўлиб бормоқда.

Мамлакатда давлат қурилиши ва жамият сиёсий соҳасини эркинлаштириш сиёсати эълон қилиниши билан хотин-қизларнинг сиёсий қарорлар қабул қилишида иштироки кенгайиб бормоқда. Натижада аёллар ижтимоий мавқеининг юксалиши учун қулай шарт-шароитлар туғилмоқда. Аёллар ҳиссаси 1994 йилги Олий Мажлисга сайланган депутатларнинг 6 фоизини ташкил этган бўлса (15 нафар), 1999 йилги парламент сайловларида бу кўрсаткич 9,4 фоизга (23 нафар) етди. 2004 йил декабрь ва 2005 йил январдаги Олий Мажлиснинг Қонунчилик палатаси ва Сенатига бўлган сайловларда 21 нафар аёл қуйи палатага депутат, 15 нафар аёл эса сенатор бўлиб сайландилар. Бу кўрсаткич парламентда 16,4 фоизни (36 нафар) ташкил этди. Олдинги сайловларга нисбатан Қонунчилик палатасидаги депутатлар сонининг камайишига қарамасдан (250 нафардан 220 нафарга) аёллар овози деярли икки марта кўпайди.

2004 йил декабрдаги Олий Мажлисга бўлган сайловларда аёл вакилларнинг кўпайишига сиёсий партияларнинг парламент аъзолигига кўрсатадиган номзодларининг камида 30 фоизи аёллардан иборат бўлишига квота белгиланганлиги сабаб бўлди дейиш мумкин. Натижада айни вақтда мавжуд сиёсий партияларнинг аёл аъзолари ҳар бир партияда 15 фоиздан то 30,5 фоизгача бўлган кўрсаткични ташкил этади.

Сиёсий партиялар ҳақида сўз борар экан, 2008 йилнинг июнида янгидан ташкил топган Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси сафларида, чунончи унинг турли даражадаги бўғинларида аёлларга алоҳида эътибор қаратиш тизими яратилганини ғурур билан тилга олиш лозим. Бунинг замирида, биринчидан, мустақиллик йилларида мамлакатимизда аёлларни улуғлаш, эъзозлаш ва қўллаб-қувватлаш борасидаги сиёсатга ҳамоҳанглик ётса, иккинчидан, аёлга юксак диққат-эътибор халқимизнинг азалий ва боқий қадриятларидан ҳисобланади. Партиямизнинг юз мингдан зиёд аъзоларининг ярмидан ортиқроғини хотин-қизлар ташкил этиши, улар орасида халқимизнинг кўзга кўринган номдор вакилалари тенгма-тенг фаолият юритаётганидан ҳақли равишда фахрлансак арзийди.

Тўғри, сўз юритилаётган мавзуда ҳали ўйлаб кўрилиши зарур бўлган, ечимини кутаётган муаммолар йўқ эмас, мисол учун, аёлларни давлат бошқаруви органларидаги раҳбарлик лавозимларини эгаллашлари, нодавлат ташкилотлари, тадбиркорлик соҳасидаги етакчилик ва ташкилотчилик салмоғини ошириш борасида янада кўпроқ ютуқларга эришиш имконияти бор. Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов аёлларнинг жамиятдаги мавқеини янада ошириш мақсадларидан келиб чиқиб, соғлом оиланинг жамият тақдирида жиддий ўрин эгаллаши хусусида тўхтала туриб, "...ёшларимизни ҳар томонлама соғлом ва баркамол этиб тарбиялаш, ҳаёт абадийлиги, авлодлар давомийлигини таъминлайдиган маънавият қўрғони бўлмиш оилани мустаҳкамлаш бугунги кунда барчамизнинг наинки асосий вазифамиз, балки инсоний бурчимизга айланишини истардим", – деб ёзади ўзининг "Юксак маънавият – енгилмас куч" асарида.

Ишонамизки, бу сўзлар аёлнинг жамиятимиздаги ўрнини янада юқори поғоналарга кўтариш борасида алоҳида саҳифани ташкил этади. Зеро, эндиликда ҳеч кимга сир эмаски, Ўзбекистоннинг ривожи кўп жиҳатлардан хотин-қизларни жамиятдаги ўрнини юксалтириш билан узвий боғлиқдир. Ватанимиз ва халқимиз келажаги, ҳозирги авлодга мерос бўлиб қоладиган миллий ва умуминсоний қадриятлар аёллар ва эркаклар ўртасидаги ўзаро муносабатларнинг ҳар томонлама уйғунлашув даражасига бевосита боғлиқдир. Мазкур ҳақиқат ҳар бир ватандошимиз тафаккурининг мустаҳкам ғоясига айланиб улгурди деб баралла айта оламиз.

ДЕПУТАТЛАР ҲАМКОРЛИГИ

Анорбой НОРҚУЛОВ,
"Milliy tiklanish" мухбири

Келажак олдида барчамиз масъулмиз

Халқ депутатлари Сирдарё вилоят кенгашидаги ЎзМТДП депутатлик гуруҳи ана шу вазифани ўз фаолиятларида акс эттирмоқда

Мамлакатимизда муҳтарам Президентимиз раҳнамолигида маънавий жиҳатдан етук, соғлом авлодни камол топтириш ишига давлат сиёсати даражасида эътибор қаратилмоқда. Бу хайрли мақсадга эришишда спортни, айниқса болалар спортини ривожлантириш муҳим аҳамиятга эга.

Шу боис ушбу йўналишда бир қатор муҳим ҳужжатлар эълон қилинди. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2002 йил 24 октябрдаги "Ўзбекистон болалар спортини ривожлантириш жамғармасини тузиш тўғрисида"ги ва 2004 йил 29 августдаги "Ўзбекистон болалар спортини ривожлантириш жамғармаси фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармонлари энг аввало соғлом ва баркамол авлодни вояга етказишга хизмат қилмоқда. Шунингдек, Фармон ёшлар ўртасида соғлом турмуш тарзини шакллантириш, спортни оммалаштириш ва моҳир спортчиларни тарбиялаш кўзда тутилганлиги билан ҳам аҳамиятли. Ёшларимизни турли ташқи ва ёт ғоялардан асраш, уларнинг бўш вақтларини фойдали машғулотлар билан банд этишда спорт бениҳоя даражада катта ўрин тутади. Спорт жисмонан чиниқтириш билан бирга инсоннинг соғлигини ҳам мустаҳкамлайди. Соғлом танда эса албатта, соғлом фикр бўлади.

Юртбошимизнинг спорт соҳасига, айниқса болалар спортига алоҳида эътибор қаратаётганлари Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси ҳомийлик кенгашининг йиғилишларига шахсан раҳбарлик қилиши ҳам барчамизни чуқур мушоҳадага чорлайди.

- Президентимиз раҳнамолигида олиб борилаётган навқирон авлод ўртасида спортни оммалаштириш ишларида партиядан маҳаллий кенгашларга сайланган депутатларимизнинг фаол қатнашаётганини алоҳида таъкидлаш лозим. Вилоятимизда бу борада кенг кўламли ишлар амалга оширилмоқда,- дейди биз билан суҳбатда халқ депутатлари Оқолтин туман кенгаши депутати, Ўзбекистон Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси Сирдарё вилояти минтақавий филиали раҳбари Норбобо Соатов. - Ҳаттоки марказдан энг олисда жойлашган қишлоқларда ҳам замонавий муҳташам спорт мажмуалари, стадионлар, бир-биридан кўркам спорт заллари, майдончалари бунёд этилди. Бу жойлар доимо ёшлар билан гавжум. Ёш спортчиларга кишининг ҳаваси келади. Биз ҳам мактабда ўқувчи бўлганмиз. У вақтда жисмоний тарбия дарсини ўтишга тайинли жой ҳам бўлмаган, қўлда тўп ясаб олиб тепиб ёки чанг тупроқ устида курашиб катта бўлдик. Юрагимизнинг тубида қолиб кетган орзу-армонларимизни мана энди фарзандларимиз кўряпти. Сирдарё вилоятида бу йил катта спорт тадбири бўлиб ўтади. Мактаб ўқувчилари ўртасида ўтказиладиган "Умид ниҳоллари" республика мусобақасининг финал босқичи Гулистон шаҳрида ўтказилади. Бу анъанавий спорт тадбирига катта тайёргарлик ишлари олиб борилмоқда. Биргина, ўтган йил давомида вилоятда ўнта янги спорт мажмуалари барпо этилди. Гулистон шаҳридаги Марказий стадион, маданият саройи биноси капитал реконструкция қилинди. Гулистон, Оқолтин, Сирдарё, Боёвут, Ховос туманларида бир-биридан чиройли спорт иншоотлари бунёд этилди. Уларнинг барчаси энг замонавий жиҳозлар билан таъминланди,-дейди суҳбатдошимиз. - Бунинг учун бюджетдан 93 млн. 200 минг сўм маблағ сарфланди.

Норбобо Соатов вилоятда ва ўзи депутат этиб сайланган Оқолтин туманидаги кам таъминланган, кўп болали оилаларга мурувват ёрдамларини мунтазам равишда уюштириб келмоқда. Депутатнинг саъй-ҳаракати туфайли эҳтиёжманд оилалар фарзандларига 142 млн. 800 минг сўмлик спорт кийимлари ажратилди. Шунингдек, 2 млн. 200 минг сўмлик жами 14 хилдан иборат спорт жиҳозлари тарқатилди. Депутат етакчилигидаги партиядошларимизнинг таклиф ва ташаббуслари билан жамғарманинг ички имкониятларидан келиб чиққан ҳолда қишлоқ ҳудудларидаги 40 та умумтаълим болалар спорт мактаблари, лицей ва коллежларига 68 млн. 326 минг сўмлик спорт жиҳозлари топширилди.

- Шаҳримизда ёшларимиз учун бир-биридан чиройли спорт иншоотлари қад ростлади,- дейди суҳбатга қўшилган халқ депутатлари Гулистон шаҳар кенгаши депутати, Шароф Рашидов номли 8-мактаб директори Барно Шодмонқулова. - Жумладан 6 та мактабда янги спорт заллари бунёд этилди ва бу хайрли ишларга 763 млн. сўм маблағ сарфланди.

Вилоятда партия фаоллари, партиядан маҳаллий кенгашларга сайланган депутатларнинг саъй-ҳаракатлари билан болалар спортини ривожлантириш, ўқувчи ёшларнинг спортга бўлган қизиқишларини ошириш, уларни оммавий спортга янада фаолроқ жалб этиш ва "Умид ниҳоллари" финал босқичига пухта тайёргарлик кўриш мақсадида тез-тез спорт беллашувлари ўтказилмоқда.

Яқинда Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси вилоят кенгаши Ижроия қўмитаси Болалар спортини ривожлантириш вилоят минтақавий филиали билан ҳамкорликда Ширин шаҳридаги Нуробод спорт мажмуасида миллий кураш ва белбоғли кураш бўйича мусобақа ташкил этди. Беллашувда вилоят, шаҳар, туманлардан ташриф буюрган 300 нафардан зиёд ёш полвонлар иштирок этишди. Сўзга чиққан партия фаоллари, халқ таълими ходимлари мусобақа иштирокчиларига омадлар тиладилар. Оқсоқоллар қўлларини дуога очиб, Алпомиш ворисларига оқ фотиҳа бергач мусобақа бошланди. Миллий кураш бўйича Сайҳунобод, Мирзаобод, Боёвут туманларидан келган ёш полвонлар устунлик кўрсатдилар. Белбоғли кураш бўйича эса Ширин шаҳри, Ховос, Боёвут туманлари ёш спортчиларининг қўли баланд келди. Шаҳзод Қурбонов, Фарруҳ Ҳасанов, Элёр Отақулов, Сирож Жалилов, Ният Қўзибоев, Абдулла Абдумўминов, Бахтиёр Ҳамроев, Аброр Нуралиев, Нурбек Абдуғаниев, Ўлмас Эрназаров каби ёш полвонлар рақибларини доғда қолдириб, довруғ қозондилар. Умумжамоа ҳисобида ширинлик ёш спортчилар мутлақ ғолиб деб топилди. Ғолиблар ЎзМТДП вилоят кенгашининг ҳамда Болалар спортини ривожлантириш жамғармаси вилоят филиалининг эсдалик совғалари билан тақдирландилар.

Юртимизда ҳақиқий спортчиларни тарбиялаш, ёшлар орасида соғлом турмуш тарзини шакллантириш, миллат саломатлигини сақлашдек хайрли ишларда сирдарёлик партиядошларимиз ўз олдиларига янада улкан мақсадларни қўймоқда. Зеро, Юртбошимиз таъкидлаганидек, ёшлар келажаги учун барчамиз бирдек масъулмиз.

ЎзМТДП ДАСТУРИ — АМАЛДА

ДАВРА СУҲБАТИ

Ҳар бир сиёсий партиянинг жойлардаги нуфузи ва салоҳияти қуйи бўғинлар фаоллиги билан узвий боғлиқ. Улар партиянинг бош таянчи номини олиши билан бирга унинг фаолиятини ҳаракатлантирувчи асосий кучга айланади. Бугун жойлардаги бўғинларимиз бу талабларга қай даражада жавоб бераяпти? Улар фаолиятида оқсаётган жиҳатлар нималарда кўринаяпти? Шу каби масалалар яқинда ЎзМТДП Тошкент шаҳар кенгаши ҳамда ФЖЎИ шаҳар Ахборот таҳлил маркази ҳамкорлигида ўтказилган "Тизимли ва босқичма-босқич демократик ислоҳотлар жараёнида бошланғич партия ташкилотларининг иштироки" мавзусидаги давра суҳбатида муҳокама этилди.

Қуйи бўғинлар фаолияти

давра суҳбатининг асосий мавзусига айланди

Дилноза ҲАЙИТОВА, "Milliy tiklanish" мухбири

Унда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти ходимлари, Халқ депутатлари шаҳар кенгаши депутатлари, партия туман кенгашлари Ижроия қўмиталари раислари ва БПТ етакчилари иштирок этишди.

Тизимли ва босқичма-босқич амалга оширилаётган ислоҳотлар жараёнида сиёсий партиялар, хусусан БПТ фаолиятига қўйиладиган талаблар ва ушбу вазифаларнинг бажарилиш мезонлари хусусидаги долзарб фикрлар нотиқларнинг маърузаларида ўз ифодасини топди.

- Мамлакатимизда амалга оширилаётган ислоҳотлар жараёнида сиёсий партияларнинг ўрни мустаҳкамланиб борар экан, бунда уларнинг ҳудудий ташкилотларидан тортиб бошланғич партия ташкилотларининг бирдек масъулияти ва ташаббуси зарурлиги сезилмоқда. БПТ фаоллигини оширишнинг аҳамияти шундаки, улар партиявий дастур ва унда белгиланган мақсадларимизга имкон қадар тезроқ эришишимизга хизмат қилади,- деди партия шаҳар кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Рустам Қосимов. — Амалий ишларимиз партиямизнинг халқ орасидаги нуфузини кўрсатиб беради. Зиммамизга одамларнинг сиёсий фаоллигини ошириш, уларни жамият ҳаётида фаол иштирок этишга даъват қилишдек вазифа юкланмоқда. Бу бир зумга ҳам орқага ташлаб қўйилмайдиган, баҳамжиҳатлик ва ўзаро ҳамкорликни кучайтиришни талаб этадиган масала эканлигини унутмаслигимиз зарур.

Қайси ташкилот, у ўқув муассасаси ёки ишлаб чиқариш корхонаси бўлмасин, у ердаги БПТлар иш режаларида кўзда тутилган мақсад ва вазифалар ўша жамоада меҳнат қилаётган одамларнинг манфаатларини қамраб олиши керак. Давра суҳбатида партия олдида турган шу каби муаммоларни бартараф этиш чора-тадбирлари ҳақида таклифлар билдирилди.

Йиғилишда ЎзМТДП Мирзо Улуғбек ва Юнусобод туман кенгашлари таркибидаги бошланғич партия ташкилотларининг фаоллигини ошириш масалалари муҳокама қилинди. Партия учун кадрлар танлаш ва ўқитиш, шунингдек, БПТ аъзолари сиёсий билимларини оширишга қаратилган ўқувлар, давра суҳбатлари ва семинар тренинглар ўтказишга мазкур туман кенгашларида алоҳида эътибор қаратилмаган. Шунингдек, "Аёллар қаноти" ва "Ёшлар қаноти" бўғинларига муносиб етакчиларни сайлаш ва ишни самарали ташкиллаштириш оқсаётганлиги таъкидланди. Йиғилишда аҳоли ўртасида тарғибот-ташвиқот, турли ташкилотлар билан ҳамкорлик ишларини олиб боришда айрим туман кенгашларида сусткашликка йўл қўйилаётганлиги айтилди.

— Бугун партия қуйи бўғинлари фаолиятини муҳокама қилар эканмиз, уларга қўйилаётган талабларда энг аввало туман кенгашлари асосий кўмакчи бўлиши кераклигини айтиб ўтмоқчиман. Бу эса БПТлар сонини ошириш ва шу йўл билан аҳоли орасига чуқурроқ кириб боришга имконият кенгаяди,- дейди Ўзбекистон почтаси ОАЖ " Тошкент почтамти" филиали БПТ етакчиси Тамара Муҳаммеджонова.

Шунингдек, "Сайлов тўғрисидаги қонун ҳужжатлари такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Қонун мазмун-моҳияти юзасидан тарғибот ишларини самарали ташкиллаштириш, ушбу қонуннинг сайлов тизими ва қонунчилигини янада демократлаштириш ва либераллаштиришдаги ўрни, бу жараёнларда ЎзМТДП келгуси фаолиятини такомиллаштиришга қаратилган масалалар ҳақида ҳам давра иштирокчилари ўзаро фикр алмашдилар.

ПАРТИЯ ҲАЁТИ

Аждодлар мероси ардоғимизда

Маннон ОТАБОЙ, "Milliy tiklanish" мухбири

Республика Маънавият тарғибот марказининг Олот туман бўлими ҳамда Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси туман кенгаши ҳамкорлигида тумандаги 25- сон ўрта умумтаълим мактабида мутафаккир шоир Алишер Навоий таваллудининг 568 йиллигига бағишлаб "Ғазал мулкининг султони" мавзусида навоийхонлик кечаси ва "Навоий ижодига бир назар" мавзусида ўзбек тилларида очиқ дарс ўтказилди. Шу куни яна "Навоий" ва "Навоий издошлари" гуруҳларнинг беллашуви ҳам ташкил қилинди. Иккала гуруҳ ҳам Навоий шеърлари, рубоийлари, уларга басталанган қўшиқлардан ижро этдилар ва адиб ҳаётидан саҳна кўринишларини намойиш қилдилар. Айниқса, "Саббаъи сайёр" достони асосида янгича талқинда тайёрланган ўқувчилар чиқишлари йиғилганларда катта таассурот қолдирди. Ушбу мактабда шоҳ ва шоир Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллуд кунига бағишлаб ҳам катта тадбир бўлиб ўтди. Унда сўзга чиққан мактабнинг маънавий-маърифий ишлар бўйича директор ўринбосари К.Сайидмуҳаммедова бундай ижодий ҳамкорлик келажакда яхши самара беришини алоҳида таъкидлади.

Ўтказилган тадбирларда Маънавият тарғибот маркази туман бўлими раҳбари Г.Рўзикулова, ЎзМТДП туман кенгаши Ижроия қўмитаси раиси Л.Панжиев ва "Камолот" ЁИҲ туман кенгаши мутахассиси М.Жумаевлар иштирок этдилар. Фаол қатнашган ўқувчилар партия совғалари билан тақдирландилар.

Шу куни 25-сон ўрта умумтаълим мактаби ва туман Халқ таълими қарашли Ахборот кутубхона-ресурс марказида ҳам учрашувлар ўтказилди. Тадбир иштирокчиларига ЎзМТДПнинг мақсад ва вазифалари ҳақида маълумот берилди. Очиқ мулоқот шаклида ўтган тадбирлар самараси ўлароқ, партия сафига етти киши аъзо бўлиш истагини билдирди.

МАТБУОТ АНЖУМАНИ

Ҳуқуқий маданият

уни юксалтириш давр талаби

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигининг ташаббуси билан Тошкент вилоят Адлия бошқармасида **"Жамиятда ҳуқуқий маданиятни янада юксалтириш борасида амалга оширилган ишлар ва келажакдаги режалар"** мавзусида матбуот анжумани бўлиб ўтди. Амалдаги қонун ҳужжатлари [illegible] аҳоли орасида тарғиб этиш, "Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили" давомида кенг жамоатчиликка уларнинг туб моҳияти ва [illegible] бу борада оммавий ахборот воситалари билан ҳамкорлик [illegible] ўтган йиллар давомида амалга оширилган ишлар таҳлили, йўл қўйилган камчилик ва нуқсонларни бартараф этиш ҳамда [illegible] ҳақида сўз борди.

Анжуманда Адлия вазирлиги Ахборот хизмати, Республика [illegible] ОАВлари, [illegible] ташкилотлари, Суд департаменти, [illegible] органлари ва [illegible] нотариат ва ФҲДЁ, адвокатура йўналишлари масъул ходимлари иштирок этдилар.

Тадбирда бугунги кунда мамлакатимизда фуқароларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтириш [illegible]

Вазирлар Маҳкамасининг 2006 йил 22 сентябрдаги "Давлат ва хўжалик бошқаруви органлари [illegible]" [illegible] лар тўғрисида хабардор қилиш самарадорлигини ошириш асосий мақсад қилиб белгиланган. Таъкидлаш лозимки, Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 27 августдаги қарори билан тасдиқланган Ўзбекистон Республикаси "Адлия вазирлиги тўғрисида"ги Низомга асосан жамиятда ҳуқуқий онг ва маданиятни оширишга, қонунийликни мустаҳкамлашга йўналтирилган ҳуқуқий тарғибот бўйича давлат органлари фаолиятини мувофиқлаштириш вазирликнинг асосий вазифаларидан бири ҳисобланади. [illegible] Тошкент вилоят Адлия бошқармаси ва қуйи тизим идоралари томонидан 2008 йил давомида аҳолининг ҳуқуқий онги ва маданиятини янада юксалтиришга қаратилган жами 3288 та ҳуқуқий тарғибот тадбирлари амалга оширилди.

Тадбир давомида адлия органлари ва муассасалари билан оммавий ахборот воситалари ўртасидаги алоқаларни янада мустаҳкамлаш, адлия органлари ва муассасалари фаолияти [illegible]

Адлия вазирлиги Ахборот хизмати

ЎзМТДП ХРОНИКАСИ

Аёллар фаоллигини ошириш

ЎзМТДП Дастурида белгиланган бўлиб, бу борада жойларда тадбирлар ўтказилмоқда

Тўмарис АЪЗАМ, "Milliy tiklanish" мухбири

ХОТИН-ҚИЗЛАРГА ЭЪТИБОР

ЎзМТДП Андижон вилоят кенгаши "Аёллар қаноти" вилоят Хотин-қизлар қўмитасининг "Сиёсатчи аёл" клуби билан ҳамкорликда "Хотин қизларнинг сиёсий жараёнлардаги ўрни" мавзусида давра суҳбати ўтказди. Тадбирда партия "Аёллар қаноти" фаоллари, "Олима, сиёсатчи аёл" клуби аъзолари иштирок этишди. Мулоқот жараёнида хотин-қизларнинг сиёсий фаоллигини ошириш, бу борада сиёсий партияларнинг ролини кучайтириш ҳақида савол-жавоблар бўлиб ўтди. Нотиқлар "Сиёсий партия сафига аёлларни жалб қилиш усуллари", "Аёлларни сиёсий жараёнларда иштирок этиши қай усулларда амалга оширилади" каби мавзуларда маърузалар қилишди.

- Давлатимиз томонидан аёлларнинг жамият қурилишидаги ролини кучайтириш, ҳуқуқий, ижтимоий, иқтисодий манфаатларини ҳимоя қилиш масалаларига алоҳида эътибор қаратилмоқда, - деди "Аёллар қаноти" раҳбари М.Азимова. - Вилоятимизда бу каби вазифаларни амалга оширишга қаратилган кўплаб тадбирлар, семинар-тренинглар ташкил қиляпмиз. Аммо ҳали фаолиятимизда бир талай камчиликлар борлиги сезиляпти ва хотин-қизларимиз билан боғлиқ айрим муаммоларга дуч келяпмиз. Баъзи хотин-қизларимизнинг ноқонуний ёки алданиб ўзга юртларга ишлаш учун кетиб, ҳақ-ҳуқуқлари поймол бўлаётгани ҳақида ҳам тегишли идораларга маълумотлар келиб тушмоқда. Бу каби нохуш ҳолатлар фарзандлар тарбиясига ҳам ўзининг салбий таъсирини кўрсатяпти. Бундай вазиятлар эса табиийки уларнинг ҳуқуқий билимлари саёзлигидан келиб чиқади. Агар ҳар бир аёл жамиятда юз бераётган воқеалардан хабардор бўлса, сиёсий-ҳуқуқий билимларини ошириб борса, бу каби ҳолатлар вужудга келмайди. Ана шу муаммоларни бартараф этиш учун партиямиз, маҳалла, мактаб, академик лицей, коллеж ва нодавлат ташкилотлар билан алоқаларни янада мустаҳкамлаб, ҳамкорликдаги амалий ишларни кўпайтириш керак. Аёллар ўртасида олиб бориладиган тарғибот-ташвиқот турларини кенгайтириш мақсадида ўтказилаётган барча тадбир, давра суҳбатларига депутатлар, мутасадди идоралар раҳбарлари, етакчи аёллар, турли вазирлик, ҳуқуқ-тартибот идоралари вакиллари, тиббиёт ходимларини жалб қилиш орқали самарадорликка эришяпмиз. Энг аҳамиятлиси тадбирларда, айниқса қизларимиз ўзларини қизиқтирган барча савол ва муаммоларга жавоб ҳамда маслаҳатлар олишади. Хусусан, бугунги тадбиримизда зиёли, ўқимишли аёлларнигина эмас, уй бекалари, нафақадаги онахонлар ва ёш қизларимизни ҳам таклиф қилдик. Мақсадимиз бу каби очиқ мулоқотлар орқали юқорида келтирилган нохушликларнинг олдини олиш, билимдон, сиёсий фаол аёллар сонини жамиятда янада кўпайтиришдир. Бу каби тадбирларни фақат вилоят марказларидагина эмас, чекка-чекка ҳудудларда ҳам ўтказишни режалаштирганмиз, дея таъкидлади нотиқ ўз маърузасида.

КЛУБ ФАОЛИЯТИ КЕНГАЙМОҚДА

ЎзМТДП Андижон вилоят кенгаши қошида ташкил қилинган "Тўмарис издошлари" клубида турли соҳа мутахассислари таклиф қилиниб, қизларни оилага тайёрлаш, нотиқлик санъати ва сиёсий билимларини ошириш бўйича тўгараклар ташкил қилинган. Ўтказилаётган ўқув машғулотларида қизларнинг юрт тараққиётига ўз ҳиссаларини қўшиш истаги тобора кучайиб бораётганлиги намоён бўлмоқда.

- Партиямиз томонидан ташкил қилинаётган сиёсий-ҳуқуқий, маънавий-маърифий мавзулардаги жонли мулоқотлар қизларимизни жамоатчилик ишларида янада фаол бўлишига сабаб бўлмоқда. Клубда сиёсий билимдонлар билан бир қаторда адабиёт, санъат, спорт ва миллий ҳунармандчиликка қизиқувчи қизлар билан ҳам сафимизни кенгайтиряпмиз. Ва албатта уларга барча шарт-шароитларни яратиб беришга интиляпмиз,- деди ЎзМТДП Андижон вилоят кенгаши Ижроия қўмитаси бош мутахассиси Н.Холмирзаева. - Берилаётган сабоқлар натижасини шаҳар, туманлараро ўтказилаётган кўрик-танловларда, истеъдод ва иқтидорларини намойиш қилиб, муносиб тақдирланаётган ва юқори ўринларни қўлга киритаётган клуб аъзолари мисолида кўриш мумкин. Демак, қилаётган ишларимиз ўз самарасини бермоқда. Фаолиятимизда бундан ҳам яхши натижаларга эришишни мақсад қилиб қўйганмиз. Қизларимиз оила қурганларидан сўнг, жамиятга соғлом авлодни етиштириб беришлари лозим. Бунда оиладаги муҳит ва унинг мустаҳкамлиги муҳим рол ўйнайди.

МИЛЛИЙ ВА ЗАМОНАВИЙЛИК УЙҒУНЛИГИ

Миллатнинг ўзига хослиги миллий либосларию халқ амалий санъатида кўринади. Гиламдўзлик, каштачилик, зардўзлик каби миллий ҳунармандчилигимиз турлари асрлар оша яшаб келмоқда. Бугунга келиб, уларда тарих ва замонавийлик уйғунлигини кўриш мумкин.

ЎзМТДП Фарғона шаҳар кенгаши ҳамда шаҳар хотин-қизлар қўмитаси билан ҳамкорликда "Миллий либосларимиз замон билан ҳамнафас" мавзусидаги кўрик-танловда ана шу жиҳат акс этди. Унда касб-ҳунар коллежлари, академик лицей ҳамда мактаб ўқувчилари ва хусусий тадбиркорлар ўзлари яратган халқ амалий санъати намуналари билан иштирок этишди.

- Халқимиз маданияти, маънавияти ва анъаналаримизни янада мустаҳкамлашда бу каби тадбирлар муҳим аҳамиятга эга. Айниқса бундай кўрик-танловлар ёшларимизни янгиликлар кашф қилиш, миллий ҳунармандчилигимизни ривожлантириш ҳақида бош қотиришга ундайди. Хусусан, либосларимизда ҳам миллийлигимизга хослик ва замонавий руҳни уйғунлаштирган ҳолда янги бичимлар яратиляпти, - деди ЎзМТДП шаҳар кенгаши Ижроия қўмитаси раиси М.Шокирова.

Иштирокчилар "Ўзига хос либос", "Энг моҳир тикувчи", "Энг фаол касаначи", "Либослар кўргазмаси ва безаш" номинациялари бўйича ҳомий ташкилотлар ва ЎзМТДП вилоят кенгашининг эсдалик совғалари билан тақдирландилар.

ТАДБИРКОР АЁЛЛАР УЧУН ЎҚУВ КУРСЛАРИ

Аёларимизнинг иқтисодий ислоҳотларни амалга ошириш, тадбиркорлик фаолиятини ривожлантиришдаги ўрни тобора ортиб бормоқда. Бу борада **ЎзМТДП Қашқадарё вилоят кенгаши** вилоят хотин-қизлар қўмитаси билан ҳамкорликда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари фаолиятини қўллаб-қувватлашга доир қатор ишларни амалга оширмоқда.

Яқинда мазкур масалаларга бағишланган тадбир бўлиб ўтди. Тадбирда сўзга чиққан маърузачилар иштирокчиларни соҳага оид Президентимиз Фармонлари ва янги қабул қилинаётган қонунлар билан таништириб, уларнинг мазмун-моҳияти ва ижроси юзасидан маълумотлар бериб ўтди.

- Эътибор бериб қарасак, кундан-кунга тадбиркор, ишбилармон аёлларнинг сафи кенгайиб бормоқда. Тадбиркорликка ёш қизлар ҳам қизиқиб, биздан маслаҳатлар сўрашади, - деди ЎзМТДП Қашқадарё вилоят кенгаши Ижроия қўмитаси бош мутахассиси Н.Асланова. - Яқинда тадбиркор аёллар учун ўқув курслари ташкил қилдик. Хотин-қизлар учун мамлакатимизда барча шарт-шароитлар яратилган экан, бундан унумли фойдаланиш олдимиздаги муҳим вазифа ҳисобланади.

СПОРТЧИ ҚИЗЛАР САФИДА ЧЕМПИОНЛАР КЎПАЙМОҚДА

Хотин-қизларимиз барча соҳалар каби спортда ҳам улкан муваффақиятга эришмоқдалар. Улар баскетбол, волейбол, футбол каби барча спорт турлари мусобақаларида қатнашиб, юқори марраларни қўлга киритишмоқда. Ҳатто спортнинг кураш тури билан ҳам шуғулланиб, жаҳон ареналарига чиқаётган қизларимиз ҳам йўқ эмас. **ЎзМТДП Сурхондарё вилоят кенгаши** томонидан ташкил қилинган "Барчиной авлодлари" спорт мусобақаларида 30 га яқин хотин-қизлар енгил атлетика, стол тенниси, шахмат, шашка, арқон тортиш, миллий кураш бўйича беллашдилар.

- Спорт саломатликни мутаҳкамлабгина қолмай, иродани ҳам чиниқтиради. Ўтказаётган беллашувларимизга барча спорт турлари кириб келяпти. Бугун чим устидаги хоккейчи қизлар жамоаси, курашчи, ҳатто, чавандоз қизлар пайдо бўлмоқда. Қизларимизни спортнинг бу турларига қизиқишларидан бехабар эдик, - деди ЎзМТДП Сурхондарё вилоят кенгаши Ижроия қўмитаси етакчи мутахассиси М.Жумаева. - Қумқўрғон туманидан кураш ва самбо бўйича бир неча мусобақалар ғолибаси, 2005 йил аёллар ўртасида жаҳон чемпионатининг 3-ўрин соҳибаси Соҳибжамол Ҳолиқулованинг ютуқлари вилоятдаги барча қизларимизнинг спортга бўлган қизиқишини янада орттирди. Спорт залларида йигитлар билан тенгма тенг курашаётган қизларимиз шижоатига тан бермасликнинг иложи йўқ. Фақат йигитларимиз эмас, қизларимиз орасидан ҳам жаҳон чемпионлари чиқиб, юрт байроғини баланд кўтаришларини ҳар биримиз истасак керак.

МАЪНАВИЯТ

СИЙМО

Замаҳшарий биз учун нимага азиз?

«... Ўрта асрларда Хоразм диёридан олис Арабистонга бориб, араб тили грамматикасини мукаммал тарзда ишлаб чиққан, илм-фаннинг кўплаб бошқа соҳаларида ҳам шуҳрат қозонган Маҳмуд Замаҳшарий бобомизни эсга олайлик. Ўзининг жисмоний ногиронлигига қарамай, дунёнинг кўплаб мамлакатларига машаққатли сафарлар қилган, теран билими ва илмий салоҳияти билан бутун ислом оламини лол қолдирган бу зот, ҳеч шубҳасиз, халқимиз учун маънавий етуклик тимсоли бўлиб қолаверади».

Ислом КАРИМОВ

Зоҳидулло МУНАВВАРОВ,
ЎзМТДП Марказий Кенгаши аъзоси, сиёсий фанлар доктори, профессор

Давлатимиз раҳбари Ислом Каримов "Юксак маънавият- енгилмас куч" асарида халқимиз тарихи ва маданиятида ёрқин из қолдирган, улуғ маънавий жасорат соҳиблари бўлган буюк алломаларимиз ҳамда улар қолдирган бебаҳо меросларга юксак баҳо ва ўзига хос таъриф берар эканлар "Бизнинг қадимий ва гўзал диёримиз нафақат Шарқ, балки жаҳон цивилизацияси бешикларидан бири бўлганлигини халқаро жамоатчилик тан олмоқда ва эътироф этмоқда", деб алоҳида таъкидлаб ўтганлар.

2008 йилда Ҳиндистонда "Минг йил, минг шахс" номли китоб нашр этилди. Муаллифлар 1001-2001 йиллар оралиғида яшаган машҳур сиёсий ва давлат арбоблари, саркардалар, олимлар, санъаткорлар, адиблар, ихтирочилар, дин ва жамоат арбобларидан минг кишини танлаб олиб, китобга киритар эканлар, уларни инсониятнинг минг йиллик тарихига энг кучли таъсир кўрсатган шахслар сифатида тақдим этадилар. Танлов маълум мезонларга асосланган ҳолда амалга оширилганини ҳам таъкидлайдилар ва бундай мезонларнинг асосийларини китобнинг кириш қисмида изоҳлаб берадилар. Чунончи, муайян шахс томонидан инсоният тарихига (муайян минтақа тарихига) кўрсатилган таъсирнинг давомийлиги, у қўшган ҳиссанинг тафаккур тарзи ва кенг маънодаги маданиятга кўрсатган умумий таъсири, замондошлари орасидаги нуфузи, инсоният тарихига қўшилган ҳиссанинг беназирлиги ва шахсий жозиба (харизма) бундай танловнинг бош мезонлари қилиб олингани уқтирилади.

Президент Ислом Каримовнинг "бу қадимий ва табаррук тупроқдан буюк алломалар, фозилу фузалолар, олиму уламолар, сиёсатчилар, саркардалар етишиб чиққан. Диний ва дунёвий илмларнинг асослари мана шу заминда яратилган, сайқал топган" деган қатъий позицияси бу йўналишдаги ишларга кучли туртки бериб, беназир имкониятлар яратди.

Табиийки, китобга кирган шахслар дунёнинг турли мамлакатлари ва миллатларига мансуб. Уларнинг орасида мусулмон дунёсидан ҳам ўттиз нафарга яқин вакил бор. Мусулмон цивилизацияси намояндалари қаторига Ибн Сино, Амир Темур, Бобур, Акбаршоҳ, Шоҳжаҳон каби халқимиз ифтихорига айланган бобокалонларимизнинг киритилгани кўнгилларимизга алоҳида завқ бағишлаш баробарида, миллатимизга мансуб бундай сиймолар юзлар, ҳаттоки минглар билан саналишини мустақиллик туфайли, Президентимиз Ислом Каримов томонидан миллий қадриятларимизга кўрсатилаётган беназир эътибор туфайли, халқимиз қадам-бақадам билиб бораётганини ҳам алоҳида таъкидлаш жоиздир.

Юқоридаги ҳақиқатнинг яна бир исботи сифатида 2007 ва 2008 йилларда собиқ Имом Бухорий Республика илмий-маърифий маркази томонидан аввал ўзбек ва араб тилларида, кейин араб ва инглиз тилларида нашр этилиб, халқимиз ва халқаро жамоатчиликка тақдим этилган "Ўрта Осиё олимлари қомуси" китобини кўрсатиш мумкин. Унда минтақамиз, хусусан бугунги Ўзбекистондан етишиб чиққан 2700 дан ортиқ олиму уламолар тўғрисида қисқача маълумотлар берилган.

Ана шундай алломаларимиздан бири асрлар оша порлоқ юлдуз бўлиб қолаётган хоразмлик буюк мутафаккир – муфассир, адиб, лингвист ва файласуф Абулқосим Маҳмуд Замаҳшарийдир (1074-1143 йиллар).

Замаҳшарий "Устозу-л-араб ва-л-ажам" ("Араб ва ноараб (халқлар) устози"), "Жоруллоҳ" ("Аллоҳнинг паноҳидаги (қўшниси)"), "Каъбату-л-удабо" ("Адиблар саждагоҳи"), "Фахру-л-Хуворазм" ("Хоразм фахри") каби юксак унвонлар билан шарафланган. Хўш, қайси фазилатлари туфайли? Қолаверса, Замаҳшарий ***биз учун*** нимага азиз?

Биламизки, ўрта асрларда мусулмон дунёсида алломаларнинг мақоми, бугунги тил билан ифодалаганда, улар билимларининг қомусий табиатга эгалиги, яъни серқирралиги билан белгиланган. Ислом ҳукмрон мафкура ролини ўйнаган ўша замонларда қуръоний илмлар бундай таснифда алоҳида ўрин тутгани мутлақо табиий. Шунинг учун ҳам биз биладиган ва билмайдиган минглаб олимлар Қуръони Каримга тафсирлар ёзган, ҳадиси шарифларнинг тўпламларини тузган, калом ва фиқҳга оид битиклар яратган. Лекин, ўрта асрларда яратилган тафсирларнинг саноқлиларигина асрлар оша ўз нуфузини сақлаб қолган. Бундай тафсирлар диний онг ва маънавий муҳитни белгилашда ҳамон муҳим ўрин тутиб келмоқда. Бу каби нуфузли тафсирлар қаторига Замаҳшарий қаламига мансуб "ал-Кашшоф ан ҳақоиқи-т-танзил ва уюну-л-ақовил фи вужуҳи-т-таъвил" ("Қуръон оятлари ҳақиқатлари ва турли хил тафсирлар "чашмаларининг" очқичи") деб номланган асар ҳам киради. У кенг жамоатчилик орасида, кўпроқ, "ал-Кашшоф" деган қисқа ном билан шуҳрат топган. Мазкур тафсир ўзининг бир қатор бетакрор хусусиятлари билан ажралиб турганлиги учун ҳам асрлар давомида илм аҳлининг диққат марказида бўлиб келмоқда. Бундай хусусиятлар қаторига тадқиқотчилар оятлар матнининг Замаҳшарий томонидан амалга оширилган грамматик таҳлили, маънолар ўзгаришининг фонетик омиллар билан боғлиқ жиҳатларининг очиб берилганлиги, тафсирлаш услубида ақлга берилган урғунинг кучлилиги каби тарафларни киритиб, уни Қуръоннинг мантиққа асосланган илмий-филологик таҳлилига бағишланган фундаментал битик сифатида юксак баҳолайдилар. Таъкидлаш ўринлики, айнан Қуръони Карим матнини тафсирлашда мантиқ кучига, яъни ақл билан идрок этишга суянгани учун Замаҳшарий муътазилийликка мойил муфассир ҳисобланган. Лекин илоҳий оятларни ҳанафийлик фиқҳи руҳида тафсирлашда Замаҳшарий томонидан қўлланган услубларнинг пухталиги ва эҳтиёткорлик, ишлатилган далил ва исботларнинг бенуқсонлиги, баённинг гўзаллигию жозибадорлиги туфайли аллома аҳли сунна ва жамоага мансуб биронта эътиборли олим томонидан ҳеч қачон танқид қилинмаган. Аксинча, унинг фикрлари доимо эътибор марказида тутилган.

Юқоридагилардан Замаҳшарийнинг нафақат эътиборли илоҳиётчи, балки юксак чўққиларни забт этган лингвист, яъни тилшунос бўлганлиги ҳақидаги мантиқий хулоса ҳам келиб чиқади. Дарҳақиқат, унинг адабиётшунослик ва араб тилига оид "Муқаддимату-л-адаб" ("Адабиётга кириш"), "ал-Унмузаж фи-н-наҳв" ("Грамматика бўйича хрестоматия"), "ал-Муфрад ва-л-муълаф фи-н-наҳв" ("Грамматикада бирлик ва кўплик"), "Рисолату-т-тасарруф" ("Келишиклар китоби") каби асарларида риторика, араб тилининг фонетикаси, морфологияси, синтаксиси ва стилистикаси қоидалари шундай баён этилганки, улар мазкур илмлар бўйича ўз даврининг эталони, яъни ибратли намунаси ҳисобланган. Бу йўналишларда ижод қилган алломалар Замаҳшарийга эргашиб, унга тақлид қилганлар. Араб тилини ривожлантиришга қўшган улкан ҳиссаси учун Замаҳшарий арабларнинг ўзи томонидан юксак эъзозланган. Бундай эъзоз ва мумтоз баҳо айнан араб олимлари томонидан ҳанузгача зикр этиладиган "агар шу туркий бўлмаганда, араблар ўз тилини билолмаган бўлур эди", деган иборада авлоддан авлодга ўтиб келмоқда. Шунинг учун ҳам араб тадқиқотчилари Замаҳшарийни "ўз даври тилчиларининг имоми (пешвоси)" сифатида эътироф этадилар.

Замаҳшарий "Устозу-л-араб ва-л-ажам" ("Араб ва ноараб (халқлар) устози"), "Жоруллоҳ" ("Аллоҳнинг паноҳидаги (қўшниси)"), "Каъбату-л-удабо" ("Адиблар саждагоҳи"), "Фахру-л-Хуворазм" ("Хоразм фахри") каби юксак унвонлар билан шарафланган. Хўш, қайси фазилатлари туфайли? Қолаверса, Замаҳшарий ***биз учун*** нимага азиз?

Замаҳшарийнинг луғатшунос сифатидаги шуҳратини таъминлаган асарлар қаторига унинг "ал-Фоиқ фи ғарибил-л-ҳадис" ("Ҳадисларда (ишлатилган) нодир (архаик) сўзлар ҳақида етук (китоб)"), "Асосу-л-балоға" ("Риторика асослари"), "ал-Муъжам ал-арабий ал-форисий" ("Арабча-форсча луғат") китоблари ва бошқалар киради. Зикр этилган асарларда араб луғатшунослигида ҳанузгача истеъмолда бўлиб қолаётган ўзак ундошлар тартиби ишлаб чиқилган, сўзларнинг асосий ва мажозий маънолари ҳамда гап таркибидаги мазмуний ўзгариши ҳақидаги қоидалар баён этилганки, ўрта асрлар луғатшунослиги учун бу мутлақо янгича услуб бўлиб, тилшунослик ривожидаги бурилиш нуқтаси сифатида тан олинган.

Маҳмуд Замаҳшарий нуфузли файласуф-адиб сифатида ҳам тарихда чуқур из қолдирган. Унинг қаламига мансуб "Атвоқу-з-заҳаб фи-л-мавоъиз ал-хутаб" ("Ўгит ва насиҳатлар олтин шодалари"), "Мақомот", "Девонуз-Замаҳшарий", "Навобиғу-л-калим" ("Нозик иборалар") каби ва бошқа асарлар фақатгина арабийзабон мумтоз адабиётга қўшилган улкан ҳисса бўлибгина қолмасдан, балки жаҳон фалсафий тафаккурига ҳам катта таъсир кўрсатгани айни ҳақиқатдир. Замаҳшарийнинг зикр этилган ҳамда бадиияти юксак ўнлаб асарларидан айримлари ҳамда бошқа асарлари европаликлар томонидан катта қизиқиш билан ўрганилган, бу жараён ҳамон давом этмоқда. "Ўгит ва насиҳатлар олтин шодалари" эса немис тилига таржима қилиниб, нашр этилган. Шунинг учун бўлса керак, Замаҳшарий европаликлар тасаввурида, кўпроқ, умумбашарий аҳамиятга молик маънавий мерос қолдирган Шарқ файласуф-донишманди сиймосини касб этган дейиш мумкин.

Дарҳақиқат, Замаҳшарий меросида шарқона одоб-ахлоқ масалалари катта ўрин тутади. Юқорида зикр этилган битиклардан ташқари, алломанинг яна бир асари борки, унинг мазмун-моҳиятини айнан шу мавзу ташкил этади. Бу "Рабиъу-л-аброр ва нусусу-л-ахбор" ("Яхшилар баҳори ва донишмандлар сўзлари") деб номланган асар бўлиб, мусулмон Шарқида асрлар оша эъзозланиб келаётган баркамол инсонни тарбиялаш билан боғлиқ [illegible] турли қирраларини ўзида мужассам этган ибратли қўлланмадир. Бундай асарларда Замаҳшарий инсоният учун энг хатарли бўлган ижтимоий иллатлар – [illegible] фаолият билан шуғулланиш, исрофгарчилик, порахўрлик, мутакаббирлик каби иллатларни қатъий қоралайди, ижтимоий юксалишга хизмат қиладиган фазилатларни улуғлайди ва уларни тарғиб этади. Мазкур масалалар Замаҳшарий яшаган давр муҳити контекстида талқин этилган бўлса-да, бундай ёндашувлар бугун ҳам ўзининг ҳаётий кучини сақлаб қолганига ҳеч қандай шубҳа йўқ.

Замаҳшарий авлодларга мазмунан серқирра ва бой, ҳажм жиҳатидан эса, улкан илмий-маънавий хазина қолдирган. Аллома меросининг иқтидорли тадқиқотчиси Зоҳиджон Исломовнинг ҳисоб-китобларига кўра, Замаҳшарий битикларининг умумий сони етмишта бўлиб, улардан қирқдан ортиғи дунёдаги энг машҳур қўлёзма фондларида мавжудлиги аниқланган. Жумладан, "Муқаддимату-л-адаб"нинг XII асрда кўчирилган нодир нусхаларидан бири Ўзбекистон Фанлар академиясининг Шарқшунослик институтида, унинг араб–форс–туркий–мўғулий сўзлар киритилган ягона нусхаси эса, Ўзбекистон Давлат адабиёт музейида авайлаб сақланмоқда.

Афсуски, Замаҳшарий қолдирган катта илмий мерос юртимизда жуда оз ўрганилган. Балки бунга Замаҳшарий каби алломалар заковатининг маҳсули бўлган умумислом маданиятининг таркибий қисми сабаб бўлгандир. Зеро, собиқ ижтимоий-сиёсий тузум буни "ҳазм" қилолмасди. Мустақиллик мазкур масалага бўлган муносабатни тубдан ўзгартирди. Бунинг сабаби – давлатимизнинг дин ва исломий тафаккур руҳи билан суғорилган ўлмас илмий-маънавий меросга нисбатан олиб бораётган сиёсатидир. Президент Ислом Каримовнинг **"бу қадимий ва табаррук тупроқдан буюк алломалар, фозилу фузалолар, олиму уламолар, сиёсатчилар, саркардалар етишиб чиққан. Диний ва дунёвий илмларнинг асослари мана шу заминда яратилган, сайқал топган"** деган қатъий позицияси бу йўналишдаги ишларга кучли туртки бериб, беназир имкониятлар яратди. Модомики шундай экан, янги шароитларга мос равишда жидду-жаҳд кўрсатиш, энди, шу соҳанинг билимдонлари, айниқса, Тошкент Ислом университети, Тошкент Давлат Шарқшунослик институти каби олий ўқув юртларини битириб чиқаётган ёш мутахассисларнинг зиммасидаги муқаддас бурч ва залворли масъулиятдир.

Аллома Замаҳшарий ижодининг бошқа фанлар, жумладан жуғрофия билан боғлиқ қирралари ҳақида ҳам кўплаб ибратли хулосалар чиқариш мумкин. Лекин рўзномага ёзиладиган мақола жанри талаблари тақозосига кўра, сўзни мухтасар қилиб, яна бир марта мақоламизнинг бошланишида зикр этилган китобга қайтиш мантиқий кўринади. Китоб муаллифлари таклиф этган мезонлар орқали Замаҳшарийнинг тарихий хизматларига, яъни инсоният тараққиётига кўрсатилган таъсирнинг давомийлиги нуқтаи назаридан ҳам, қолаверса, алломанинг, масалан, илоҳий матнларни ақл билан идрок этишни тарғиб этиш орқали исломга эътиқод қилувчи бутун-бутун халқлар тафаккур тарзи ва маданияти эволюциясига ўтказган таъсири даражаси, замондошлари орасидаги юксак нуфузи, донишманд инсон сифатидаги шахсий жозибаси маъноларида ҳам баҳо берилса, шубҳасиз, алломанинг маҳобатли бўй-басти ўзини бўралла намоён этади. Унинг минг йилликни яратган шахслар қаторидаги эътиборли ўрни ялт этиб кўринади.

Ва, охирги сўз. Замаҳшарийнинг ***биз – унинг авлодлари учун*** азизлиги, шубҳасиз, мақоламиз қаҳрамони каби аллома бобокалонларимизнинг кўрсатган бетакрор илмий ва инсоний қаҳрамонлиги, нафақат биз, балки бутун башарият асрлар оша баҳраманд бўлиб келаётган ҳикмату донишмандлик кучи билан белгиланади. Зеро, миллий тикланиш, миллат ва Ватан тараққиёти айнан ана шу кучдан илҳом олади.

ТАРИХИЙ ХОТИРАСИЗ — КЕЛАЖАК ЙЎҚ

Мустақиллик йилларида ёшларнинг кенг ва чуқур билим олишлари, камолотга етишишлари, айниқса иқтидорли ёшларни қўллаб-қувватлашга катта эътибор қаратилмоқда. Шу жумладан, Вазирлар Маҳкамасининг "2004-2009 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий дастурини амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Қарори, "Келажак овози" ёшлар ташаббуслар маркази ва "Камолот" ЁИҲ танловлари, турли семинар, спорт мусобақалари, давлат стипендияларининг жорий этилиши ёшларимизга билдирилаётган юксак ишонч ва рағбатлантириш намунасидир. Айниқса Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси билан эълон қилинган "Ёшлар йили" Давлат дастурига мувофиқ ёш авлод манфаатларини ҳимоя қилишга қаратилган барча воситалар янада мустаҳкамланди.

Шонли тарих, буюк келажак уйғун

бу маскан ёшлар билан гавжум

Камолиддин ҲОТАМОВ,
"Milliy tiklanish" мухбири

Лекин ёшлар ана шундай имкониятлардан қай даражада фойдаланишаяпти? Тенгдошларимиз ўз маънавиятини бойитиш учун кутубхона, музей, театр каби маънавий озуқа берадиган масканларга тез-тез бориб туриш учун вақт топишаяптими? Яшириб нима қиламиз, айрим тенгдошларимизга кутубхоналарга бориш, у ерда соатлаб михланиб ўтириб китоб ўқиш, музейларга ташриф буюриш, у ердаги экспонатлар билан танишиш зерикарли туюлиши мумкин. Аслида эса ундай эмас. Мен яқинда пойтахтимизга кўрк бағишлаб турган Соҳибқирон бобомиз Амир Темур ҳайкали қад ростлаган хиёбон ёнида жойлашган ва унга ҳамоҳанг тарзда бунёд этилган "Темурийлар тарихи давлат музейи"да бўлдим ва бу маскан ёшлар билан гавжум эканлигини кўрдим. Музей биноси аввало ўзининг улуғвор салобати, темурийлар даврига хос тарихий обидаларга монанд меъморий ечими билан минглаб юртдошларимиз ва хорижий меҳмонларнинг диққат-эътиборини тортаётгани ҳеч кимга сир эмас. Ушбу музейга Президентимиз Ислом Каримов шундай таъриф берганлар: "Айтиш мумкинки, Амир Темур хиёбони гўзал бир узук бўлса, бу музей узукка қўйилган ёқут кўздир".

Мустақиллик йилларида бобомиз Амир Темурнинг 660 йиллик юбилейига бағишлаб бунёд этилган музейни томоша қилар эканман, кўз олдимда бизнинг буюк тарихимиз, беназир аждодларимиз, улуғвор салтанатимиз гавдаланди ва Ўзбекистоннинг келажаги ҳам буюк бўлишидан ғурурланиб кетдим.

Музейнинг ичини томоша қилсангиз баланд гумбаз тарихийликни, унинг ўртасига осилган 2700 кг.лик қандил эса замонавийликни ифодалаб турибди. Кўпгина экспонатлар, яъни Соҳибқирон қиличи, от анжомлари, аскарлар кийими, коса, чойнак, пиёла ва совут каби буюмлардан ўша олис давр нафасини сезиш мумкин. Жумладан, Шаҳрисабздаги Оқсарой биносининг тикланган кўриниши, XIV-XV асрларда қурилган Бибихоним масжиди, Гўри Амир мақбараси каби экспонатлар ўша даврдаги юксак меъморчилик, бунёдкорлик ишларидан дарак беради. Музей экспонатлари билан танишиб, Соҳибқирон бобомиз Амир Темур ҳар томонлама қудратли давлат барпо этганлигига яна бир карра амин бўламиз.

Музейни зиёрат қилиш баробарида у ерга ташриф буюрган меҳмонларнинг музей ҳақидаги таассуротлари билан ҳам қизиқдик. Пойтахтимиздаги 100-махсус мактаб-интернатнинг 6-8-синф ўқувчиларини музейга бошлаб келган ўқитувчи Сурайё Собитова шундай деди: - "Темурийлар тарихи-давлат музейи"га ташриф буюрган ўқувчиларимиз Ватанимиз номи тарих зарварақларида олтин ҳарфлар билан битилган, деган иборага яна бир бор ишонч ҳосил қилишди. Шундай экан, музей залларидаги темурийлар даврига оид экспонатлар билан бирга "Ёшлар йили"га бағишлаб ташкил этилган "Шарқ дурдоналари", "Ёзма мерос намуналари" ҳамда "Ўзбекистоннинг кўҳна шаҳарлари тарихидан" каби тарихий материаллар ёш авлодни мустақиллик, миллий истиқлол, Ватанга садоқат руҳида тарбиялаш, ўзликни англаш, мамлакатимизнинг бой анъаналари, қадриятлари ва аждодларимиздан қолган бебаҳо меросимизни асраб-авайлаш каби хислатларни янада чуқурроқ англашга хизмат қилади.

Яна шуни ҳам алоҳида таъкидлаш керакки, музейга ташриф буюрган ўқувчилар, талабалар, умуман ҳар бир зиёратчи бобомиз Амир Темур ва темурийлар даври ҳақидаги билимларини янада мустаҳкамлайди, жонли тасаввур пайдо қилади.

Навоий вилоятининг Қизилтепа туманидан музей зиёратига набираларини олиб келган Норбобо ота ҳам катта таассуротлар билан уйига қайтаётган экан.

- Илгарилари бизга мутлақо нотўғри тушунтиришарди. Тарихимизни эслаш тақиқланганди. Истиқлол бизга буюк аждодларимиз, ота-боболаримиздан қолган бебаҳо хазинадан баҳраманд бўлиш, улар билан ҳақли равишда фахрланиш имконини берди, - дейди Норбобо ота. - Набираларимиз яратилган бундай имкониятлардан тўлиқ фойдаланишса, келажаклари, албатта, ёруғ бўлади.

ТАДБИР

Маҳалла аҳли билан учрашув

фойдали масалаларга бағишланди

Саломатлик ва тиббий статистика институти Тошкент шаҳар филиали ташаббуси билан Собир Раҳимов туманидаги "Намуна" ва "Ниҳол" маҳаллаларида "Йод танқислигини олдини олиш" ва "Одам савдосига қарши кураш" мавзусида давра суҳбати ўтказилди. Унда туман оилавий поликлиника шифокорлари сўзга чиқиб, йод танқислиги натижасида келиб чиқадиган касалликлар ва унинг олдини олиш воситалари ҳақида тавсиялар бердилар. Шундан сўнг, Саломатлик ва тиббий статистика институти Тошкент шаҳар филиали ходимлари йиғилганларга соғлом турмуш тарзини шакллантиришда спорт энг яхши воситалардан бири эканлигини, бунга амал қилганлар эса ўзларини турли хил касалликлардан ҳимоя қила олиши ҳақида маъруза қилишди. Шунингдек, "Одам савдосига қарши курашиш" мавзусидаги чиқишларда ҳам огоҳлик, нопок кимсаларнинг ёлғон сўзларига алданиб қолмаслик ҳақида сўз борди. Йиғилганлар ўзларини қизиқтирган саволларга жавоб олишди.

Наргиза ХУДАЙБЕРГАНОВА

ЖАРАЁН

ИНСОН ВА ҚОНУН

Адвокатура институти

тобора такомиллашмоқда

Абдукамол РАҲМОНОВ,
Адлия вазирлиги бошқарма бошлиғи

Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон Декларациясининг 1-моддасида “**Ҳамма инсонлар ўз қадр-қиммати ҳамда ҳуқуқларида тенг бўлиб туғиладилар**”, деб белгилаб қўйилган. Бундай тенгликни таъминлаш энг аввало, ҳар бир мамлакатнинг қонунларига, қолаверса ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолиятидаги адолат мезонларига боғлиқ. Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 18-моддасига мувофиқ Ўзбекистон Республикасининг барча фуқаролари жинси, ирқи, миллати, тили, дини, ижтимоий келиб чиқиши, эътиқоди, шахси ва ижтимоий мавқеидан қатъий назар бир хил ҳуқуқ ва эркинликларга эга ва қонун олдида тенгдирлар. Уларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари Ўзбекистон Республикасининг қонунлари билан ҳимоя қилинади. Бундай ҳуқуқларни таъминлашда давлат органлари билан бир қаторда жамоат ташкилотларининг ҳам ўрни бор. Улардан бири ўзини ўзи бошқариш принципига асосланган адвокатура институтидир.

Фуқаролик жамиятига асосланган ҳуқуқий демократик давлат йўлидан бораётган мамлакатимиз суд-ҳуқуқ тизимида инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган кескин чора-тадбирлар белгиланмоқда. Уларнинг навбатдагиси Ўзбекистон Республикаси Президентининг **“Ўзбекистон Республикасида адвокатура институтини янада ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида”**ги 2008 йил 1 майдаги Фармони билан белгиланди.

Суд-ҳуқуқ тизимини янада либераллаштириш, фуқароларнинг тергов ва суд ишини юритишнинг ҳар қандай босқичида малакали юридик ёрдам олиш ҳуқуқини мустаҳкамлайдиган конституциявий нормани амалга ошириш, адвокатуранинг ташкилий мустақиллигини таъминлаш, уни юқори малакали кадрлар билан тўлдириш, адвокатларнинг мустақиллиги кафолатларини кучайтириш, адвокатлик касбининг обрўси ва нуфузини ошириш мақсадини ўз ичига олган ушбу Фармон тегишли давлат органлари олдига аниқ вазифаларни қўйиш билан бирга адвокатура институтини янада такомиллаштириш механизмини яратиш учун ҳуқуқий асос бўлди.

Натижада Ўзбекистон Республикасининг **“Адвокатура институти такомиллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”**ги Қонуни қабул қилинди. Ушбу қонунга асосан Ўзбекистон Республикасининг “Адвокатура тўғрисида”ги Қонуни ҳамда Жиноят, Жиноят-процессуал, Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексларга киритилган ўзгартиш ва қўшимчалар адвокатура институти ролини янада кучайтиришга қаратилди.

Айниқса, “Адвокатура тўғрисида”ги Қонун адвокатлар учун кенг қамровли ваколат бериш билан бирга уларга жуда кўп мажбуриятларни ҳам юклади. Унга мувофиқ, фақат олий юридик маълумотга эга бўлган, белгиланган тартибда адвокатлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензияни олган Ўзбекистон Республикаси фуқаросигина адвокат бўлиши мумкин. Адвокат илмий ва педагогик фаолиятдан, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатасидаги ва унинг ҳудудий бошқармаларидаги фаолиятдан ташқари ҳар қандай ҳақ тўланадиган бошқа турдаги фаолият билан шуғулланишга ҳақли эмас.

Энди Қорақалпоғистон Республикаси Адлия вазирлиги, вилоятлар, Тошкент шаҳар адлия бошқармалари томонидан тегишли малака комиссияларининг қарорларига асосан бериладиган адвокатлик фаолияти билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензияни олиш учун адвокатлик мақомига эга бўлишга талабгор шахс юридик мутахассислик бўйича камида икки йиллик иш тажрибасига эга бўлиши, шунингдек адвокатлик тузилмасида камида олти ой давомида стажировка ўтган бўлиши ва малака имтиҳонини топшириши шарт. Малака имтиҳонини топширолмаган талабгорнинг такрорий топширишига камида бир йилдан сўнг рухсат берилади.

Малака имтиҳонини муваффақиятли топширган талабгор лицензия олиш учун уч ой мобайнида тегишли адлия органига мурожаат қилиши лозим. Шу муддатни ўтказиб юборган талабгор, лицензия олиш учун адлия органига фақат малака имтиҳонини такроран топширганидан сўнг мурожаат қилиши мумкин. Фаолиятни лицензиялаш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади. Қонунда белгиланган тартибда лицензия олган талабгор адвокат қасамёдини қабул қилади ва адвокатлик бюроси, адвокатлик фирмаси ёки адвокатлар ҳайъати каби адвокатлик тузилмаларидан бирига кириши шарт.

Адвокатлик тузилмаси рўйхатга олинган ёхуд талабгор мазкур адвокатлик тузилмасига аъзоликка қабул қилинганлиги тасдиқловчи ҳужжатлар адлия органига тақдим этилганда, талабгорга уч кун ичида адвокатлик гувоҳномаси берилади.

Талабгор адвокат гувоҳномаси берилган кундан бошлаб адвокат мақомига эга бўлади, бу ҳақда уч кунлик муддатда Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатасининг тегишли ҳудудий бошқармасига билдирилади. Шундай хабарнома олинган пайтдан бошлаб адвокат Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатасининг аъзоси ҳисобланади.

Зеро, адвокатга берилган ваколатлар ва қўйилган талаблар унинг ўз устида мунтазам ишлашини, ҳар бир ишга фуқаролик ҳисси ва ғурури билан, ҳалол, холис ҳамда масъулият билан ёндашишини, ҳимоясига олган ҳар бир шахсга узлуксиз ва профессионал ёрдам кўрсатишини, фуқаролик жамиятига асосланган ўзини ўзи бошқариш тизимини янада ривожлантириш учун фидокорона хизмат қилишини, Ўзбекистон Республикаси Адвокатлар палатасига муносиб аъзо бўлишини тақозо этади.

Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 116-моддасида белгилаб қўйилганидек, мамлакатимизда яшовчи ҳар бир шахс малакали юридик ёрдам олиш ҳуқуқига эга. Адвокатура эса – фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларини профессионал асосда ҳимоя қилувчи демократик ҳуқуқий институт ҳисобланади. Шу сабабли ҳам адвокат фуқаролик ишлари бўйича ҳам, жиноят ишлари бўйича ҳам, хўжалик ишлари бўйича ҳам процесснинг барча босқичларида инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлайдиган процессуал ходим ҳисобланади. Унинг қонуний фаолиятига тўсқинлик қилиш инсон ҳуқуқ ва эркинликларини фаол ҳимоя қилиш учун салбий таъсир кўрсатади.

> Бинобарин, Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 116-моддасида белгилаб қўйилганидек, мамлакатимизда яшовчи ҳар бир шахс малакали юридик ёрдам олиш ҳуқуқига эга.

Шу сабабли ҳам қонунчиликка яна бир қўшимча киритилди ва бу қўшимча меъёр адвокатнинг профессионал фаолиятидаги тўсиқларни бартараф этишга ва уларни олдини олишга қаратилди. Эндиликда ушбу Қонун талабига кўра, адвокатнинг профессионал фаолиятига тўсқинлик қилиш, яъни адвокат сўровига жавоб тақдим этмаслик, ишда иштирок этишига тўсқинлик қилиш ёки четдан таъсир ўтказиш каби ҳаракатлар Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексининг 197-1-моддасида назарда тутилган жавобгарликни келтириб чиқаради. Маълумки, Жиноят процессини гувоҳлар иштирокисиз тасаввур қилиш қийин. Ҳар қандай ишни ҳал қилишда гувоҳларнинг холисона кўргазмалари муҳим аҳамиятга эга бўлади. Шу сабабли ҳам уларнинг ҳимояси масаласи эътибор талаб қиладиган жиддий масала эди. Ушбу Қонуннинг қабул қилиниши адвокатга жиноят процессида гувоҳларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш ваколатини берди. Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексига ҳам бир қатор ўзгартиш ва қўшимчалар киритилиб, янги 66-1-моддаси билан тўлдирилди.

Ушбу модда талабига кўра гумонланувчи, айбланувчи ва жабрланувчи сингари гувоҳ ҳам адвокатнинг юридик ёрдамидан фойдаланиш ҳуқуқига эга бўлди. Гувоҳнинг адвокати белгиланган тартибда гувоҳнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилади ҳамда унга зарур юридик ёрдам кўрсатади. Ушбу қонун талабига мувофиқ гувоҳ ишга чақирилган пайтдан бошлаб жиноят процессида адвокат иштирок этиши мумкин.

Қонунда гувоҳнинг адвокати гувоҳнинг қайси жиноят иши бўйича чақирилганлигини билиш, унинг сўроқ қилинишида, шунингдек ўша гувоҳ иштирокида ўтказилаётган бошқа тергов ҳаракатларида қатнашиш, унга қисқа маслаҳатлар бериш, сўроқ қилаётган шахснинг рухсати билан гувоҳга саволлар бериш, гувоҳни сўроқ қилишда иштирок этаётган таржимонни рад этиш ҳақида қонунда белгиланган тартибда арз қилиш, сўроқ тугаганидан сўнг гувоҳнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари бузилганлиги тўғрисидаги, сўроқ баённомасига киритилиши лозим бўлган арзларни баён этиш ҳуқуқига эга эканлиги белгилаб қўйилди.

Шунингдек, Жиноят-процессуал кодексининг 46- 48- ва бошқа кўплаб моддаларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритилиб, жиноят процессида адвокатнинг ҳуқуқлари кенгайтирилди, ҳимоянинг таъсири кучайтирилди. Айбсизлик презумпциясининг аҳамияти оширилди. Ҳимоячининг иш бўйича киритган илтимосномалари ҳам эътибордан четда қолмайдиган бўлди.

Бундан ташқари, Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодексининг 240-моддасининг иккинчи қисми “**шунингдек гувоҳ ўзига қарши кўрсатув беришни рад этганда**”, деган сўзлар билан тўлдирилди. Эндиликда гувоҳнинг ўзига нисбатан кўрсатув беришни рад этганлиги ёки бундан бўйин товлаши жиноят саналмайди. Жиноят кодексига бу норманинг киритилиши, ҳар бир гувоҳнинг дахлсизлиги учун муҳим аҳамиятга эга.

Хулоса ўрнида таъкидлаш жоизки, бу механизм ҳам ўз навбатида ҳар бир шахснинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 13-моддасида белгилаб қўйилганидек, “**Ўзбекистон Республикасида демократия умуминсоний принципларга асосланади, уларга кўра инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият ҳисобланади.**

Демократик ҳуқуқ ва эркинликлар Конституция ва қонунлар билан ҳимоя қилинади”, деган меъёрларнинг ҳаётга тўлиқ татбиқ этилиши учун хизмат қилишига шак-шубҳа йўқ.

ЮЗМА-ЮЗ

Ўзбекистон Республикасининг “Одам савдосига қарши курашиш тўғрисида”ги Қонуни ижросини таъминлаш, унинг мазмун-моҳиятини кенг жамоатчиликка, айниқса, ёшлар орасида халқчил тилда тарғиб этиш мақсадида, Тошкент юридик коллежида “Одам савдоси – давр муаммоси” мавзусида коллеж ўқувчилари иштирокида давра суҳбати ўтказилди.

Одам савдоси — давр муаммоси

ёшлар трансмиллий жиноятга қарши

Азизхон НОДИРОВ

Тадбирда таъкидланганидек, XXI асрнинг дастлабки йиллари илм-фан ва техника ривожининг шиддатли тус олганлиги, ахборот алмашинуви тизимининг тубдан такомиллашганлиги билан инсоният тарихида ўзига хос давр бўлди. Бунинг натижасида мамлакатлараро миграция жараёнлари бирмунча фаоллашди, фуқароларнинг меҳнат қилиши, таълим олиши, туризм ва шу каби турли мақсадларда бошқа давлатларга чиқиши, эркин фаолият олиб бориши учун имкониятлар янада кенгайди.

Ижобий ўзгаришлар билан бир қаторда айрим трансмиллий жиноятларнинг ортиши ҳам кузатилмоқда. Одам савдоси ҳам ана шундай жиноятлардан биридир. Одам савдоси — инсон, унинг шаъни, қадр-қиммати, осойишта турмуши ҳамда келажагига таҳдид солаётган трансмиллий уюшган жиноятчилик кўринишларидан бири бўлиб, чегара танламаслиги ҳамда ўз домига асосан ёшлар ва аёлларни тортаётганлиги алоҳида эътироф этилди.

Тошкент шаҳар прокуратураси бўлим прокурори Ш.Ражабовнинг таъкидлашича, одам савдоси жиноятчилар учун сердаромад манба бўлиб, халқаро экспертларнинг баҳолашича, дунё бўйича одам савдосидан тушадиган йиллик даромад 7 млрд. АҚШ долларидан ошмоқда. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг маълумотига қараганда, дунёда ҳар йили тахминан 2 млн. 700 минг нафар шахс одам савдосининг қурбонига айланмоқда. Ҳар йили 600 мингтадан 800 мингтагача аёл ва болалар алдов йўллари билан чет элларга олиб кетилиб, сотиб юборилмоқда.

Тадбир давомида коллеж талабаларига ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар томонидан тайёрланган “Одам савдоси-давр муаммоси” мавзусидаги видеоролик намойиш этилди.

Тадбир давомида мутахассислар томонидан одам савдосига қарши курашиш юзасидан миллий қонунчилигимизга киритилган ўзгартиш ва қўшимчалар ҳақида батафсил маълумотлар берилди.

ОБОД УЙ

Тошкент экологияси: менинг уйим, менинг шаҳрим

“Экосан” халқаро ташкилотида “Тошкент экологияси: менинг уйим, менинг шаҳрим” шиори остида ўтказиладиган қўшма тадбирлар дастурининг амалда татбиқ этиш масалаларига бағишланган учрашув бўлиб ўтди.

Унда Тошкент шаҳар ҳокимияти, Халқ таълими, Маданият ва спорт ишлари вазирлиги, Ободонлаштириш бош бошқармаларининг, Уй-жой мулкдорлари ширкатлари уюшмаси, “Махсустранс” корхоналари, “Маҳалла” жамғармаси, “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати ва уларнинг барча туман бўлимлари вакиллари ҳамда оммавий ахборот воситалари ходимлари иштирок этди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Тошкент шаҳрининг 2200 йиллигини нишонлашга тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш тўғрисида”ги Қарорини амалга ошириш, жумладан, пойтахтда кенг кўламли бунёдкорлик, таъмирлаш ва ободонлаштириш ишларига кўмаклашиш мақсадида Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва “Экосан” халқаро ташкилотининг “Тошкент экологияси: менинг уйим, менинг шаҳрим” шиори остида ўтказиладиган қўшма тадбирлар дастури қабул қилинганлиги ва бундан кўзланган асосий мақсад ва вазифалар нималардан иборатлиги хусусида батафсил фикр алмашинилди.

–Икки миллиондан зиёд аҳоли истиқомат қилувчи, 3500 та саноат ва бошқа корхоналар фаолият юритаётган, 300 минг автомобиллар эксплуатация қилинаётган Тошкент шаҳрида барқарор экологик вазиятни таъминлаш муҳим вазифалардан биридир, – дейди “Экосан” халқаро ташкилоти раиси Юсуфжон Шодиметов. – Шаҳар юбилейига бағишлаб тузилган ушбу дастурнинг асосий мақсади ҳам пойтахтдаги ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларида кенг жамоатчилик иштирокини жадаллаштириш, маҳаллаларда экологик ва санитар-гигиеник ҳолатларни янада яхшилашга қаратилган.

Шунингдек, тадбирда сўзга чиққанлар табиатни муҳофаза қилиш, халқ саломатлигини сақлаш, юртимизнинг ҳар бир гўшасини ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш лозимлигини алоҳида таъкидлашди. Бундан ташқари, дастур доирасида амалга оширилиши кўзда тутилаётган қатор танловлар, фестиваллар, ҳашарлар, атроф-муҳит муҳофазаси, табиий ресурслардан оқилона, самарали фойдаланиш ҳамда саноат, энергетика ва аграр соҳаларда экологик тоза технологияларни ишлаб чиқиш ва жорий қилиш борасида эришилган ютуқларни акс эттирувчи кўргазмалар ташкил этилаётганлиги ҳақида иштирокчиларга маълумот берилди.

Сурайё МЕЛИҚУЛОВА,
“Туркистон-пресс”

НОДАВЛАТ НОТИЖОРАТ ТАШКИЛОТЛАРИ

Кучли давлатдан кучли фуқаролик жамияти сари

Парламентда қабул қилинаётган барча ҳужжатлар мамлакатимиз раҳбари томонидан белгилаб берилган ана шу тамойилни амалга оширишга хизмат қилмоқда

Раъно ЗАРИПОВА,
ЎзМТДП фракцияси аъзоси

Мамлакатимизнинг истиқлол йилларида давлатимиз раҳбари Ислом Каримов раҳнамолигида эришган улуғвор ютуқлари, халқимизнинг эртанги кунга ишончи, юртимизда изчил ривожланиб бораётган демократик жараёнлар ҳар биримизнинг қалбимизда фахр ва ифтихор уйғотади. Амалга оширилган кенг қамровли ислоҳотлар натижасида тарихан қисқа вақт ичида мамлакатимизнинг ижтимоий-сиёсий, иқтисодий ва маънавий ҳаётида чуқур ўзгаришлар юз берди. Инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш бўйича яхлит ҳуқуқий тизим яратилди.

Жамиятимизда кечаётган ўзгаришлар ва янгиланишлар натижасида, бугун мамлакатимиз ўз тарихий тараққиётининг сифат жиҳатидан янги босқичига қадам қўйди. Бу босқичнинг энг характерли хусусиятлари ҳақида гапирганимизда, демократияни янада ривожлантириш, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, нодавлат ва нотижорат ташкилотларининг давлат ва жамият ҳаётидаги ўрни ва ролини ошириш сингари ҳал қилувчи масалалар кўз олдимизда яққол намоён бўлади.

Агар битта йўналишни кенгроқ олиб шарҳлайдиган бўлсак, мустақиллик йилларида нодавлат ва нотижорат ташкилотлари мактаби яратилди, шакллантирилди, ривожлантирилди деб айта оламиз. Ўша ислоҳотлар самараси ўлароқ, айни пайтда республикамизда беш мингдан ортиқ нодавлат нотижорат ташкилотлари фаолият юритмоқда. Ташкилотлар номланиши, йўналиши, аъзоларининг сони хилма-хиллигидан қатъи назар ўзларининг барча саъй-ҳаракатларини бир асосий мақсад — мустақил Ўзбекистон Республикасининг бугуни, эртаси ва порлоқ истиқболи йўлида сафарбар этмоқдалар. Шу ўринда яна бир ҳақиқатни таъкидлаш жоизки, ушбу ташкилотлар ўз даврининг, мамлакатда кечаётган ижтимоий-сиёсий жараёнларнинг маҳсули ҳисобланади.

Истиқлол йилларида нодавлат ва нотижорат ташкилотлари ўз олдиларига қўйган мақсад ва вазифаларни амалга ошириши учун мустаҳкам ҳуқуқий база яратилди. Асосий қонунимиз — Конституцияга таянган ҳолда, «Жамоат бирлашмалари тўғрисида»ги, «Нодавлат нотижорат ташкилотлар тўғрисида»ги, «Нодавлат нотижорат ташкилотлари кафолатлари тўғрисида»ги каби ва бошқа бир қатор қонун ҳужжатлари қабул қилинди. Мазкур Қонунлар мамлакатимизда фаолият юритаётган ушбу ташкилотларнинг вужудга келиши, ривожланиши ва оёққа туриб олишига кенг имкониятлар яратди.

Ўтган давр мобайнида нодавлат нотижорат ташкилотларининг мамлакатимиз ижтимоий-сиёсий ҳаётидаги ўрни ва роли кучайди. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг 2008 йилдаги фаолияти сарҳисоб қилинганда ушбу йўналишда ҳам кенг кўламли ишлар амалга оширилганлигини ҳис қилиш мумкин.

Дарҳақиқат, янги, мустақил нодавлат нотижорат ташкилотлари, фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари тизими мавжуд бўлмас экан, мамлакатнинг тўлақонли ижтимоий, иқтисодий ва маънавий ҳаётини таъминлаш ҳам мумкин эмас. Бу ҳол бошқарувнинг маъмурий-буйруқбозлик тизимидан воз кечиб, ривожланган бозор иқтисодиётига эга бўлган туб демократик, ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти барпо этиш йўли танланганидан кейин, айниқса муҳим аҳамият касб эта бошлади. Бинобарин, бундай жамиятда ушбу тизимнинг юксалишини таъминлаш шахс, оила, жамият ва давлатнинг ҳуқуқ ҳамда манфаатлари муҳофаза қилинишини кучайтиришдир.

Шу муносабат билан Олий Мажлис палаталари кенгашларининг “Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлашни кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қўшма Қарори нодавлат нотижорат ташкилотларини, Фуқаролик жамияти институтларини изчил ва мустақил ривожлантиришни таъминлаш, мамлакатни демократик янгилаш жараёнида уларнинг роли ва аҳамиятини кучайтириш йўлидаги яна бир муҳим қадам бўлди.

Ушбу ҳужжатга мувофиқ нодавлат нотижорат ташкилотлари, фуқаролик жамиятининг бошқа институтлари фаолиятини молиялаштириш манбаларини шакллантиришнинг мустақил ва энг демократик принципларига асосланган тизими ташкил қилинди.

Шу муносабат билан Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш Жамоат фонди ва Парламент комиссияси ташкил этилди. Фонд маблағлари нодавлат нотижорат ташкилотлари берган талабномалар ва Парламент комиссияси қарорлари асосида оралиқ бўғинлар ва тузилмаларнинг иштирокисиз бевосита нодавлат нотижорат ташкилотларига ажратилади. Ушбу ташкилотларга ажратилган маблағлар ҳажмини белгилаш Парламент комиссиясининг тақдимномасига биноан Ўзбекистон Республикаси Давлат бюджетини тайёрлаш, кўриб чиқиш, муҳокама қилиш ва тасдиқлаш жараёнида ва муддатларида Олий Мажлис томонидан амалга оширилади.

Мазкур маблағларнинг ишлатилиши, яъни сарфланиши тўғрисидаги ҳисобот ҳам худди юқоридаги тартибда муҳокама қилинади. Ушбу фаолиятнинг ошкоралиги таъминланиши учун ҳисобот оммавий ахборот воситаларида ҳам эълон қилинади.

Шу ўринда маблағ қандай лойиҳаларга ажратилади, деган ҳақли савол барчани қизиқтириши табиий. Маблағлар нодавлат нотижорат ташкилотлари, фуқаролик жамияти институтларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга қаратилган ижтимоий ва социал аҳамиятга молик лойиҳаларга ажратилади. Шунингдек, ушбу маблағлар чет эллик ҳамкорлар билан алоқаларни кенгайтириш, халқаро семинарлар, давра суҳбатлари каби лойиҳаларни таъминлашни ҳам кўзлайди.

Фонд маблағларидан белгиланган мақсадларда ва самарали фойдаланиш юзасидан назоратни, яъни мониторингни амалга ошириш Парламент комиссияси зиммасига юклатилади. Жамоат фонди тўғрисидаги ва Парламент комиссияси ҳақидаги низомлар Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталарининг Қўшма қарори билан тасдиқланади.

Мустақиллигимизнинг дастлабки кунлариданоқ нодавлат нотижорат ташкилотлари, фуқаролик жамияти институтларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш тизими борган сари такомиллашиб борар экан ушбу ҳужжат ҳам мамлакатимиз Президенти белгилаб берган бешта тамойилдан бири – кучли давлатдан кучли фуқаролик жамияти сари ғоясини рўёбга чиқаришга муносиб ҳисса қўшиши шубҳасиздир.

ТАЪЛИМ

МАКТАБГА ЭЪТИБОР — КЕЛАЖАККА ЭЪТИБОР

Улар қишлоқнинг кўркига айланмоқда

янги ва замонавий мактаб ва коллежларга ана шундай таъриф беришяпти

Анорбой НОРҚУЛОВ,
"Milliy tiklanish" мухбири

Мамлакатимизда таълим соҳасида амалга оширилаётган ислоҳотлар келажагимиз эгалари бўлган фарзандларимизнинг эртанги куни, ёруғ ва нурафшон истиқболига қаратилган. Юртимизда бир-биридан гўзал, замонавий қиёфага эга таълим масканларининг бунёд этилаётгани, моддий-техника базасининг мустаҳкамланаётгани, жиҳозлар, зарур барча адабиётлар билан таъминланаётганлиги фикримизни яққол исботлайди.

Сирдарё вилояти Мирзаобод туманида бугунги кунда 34 та умумтаълим мактаби фаолият кўрсатмоқда. Мазкур таълим масканларида туман меҳнаткашларининг 10 минг 500 нафар ўғил-қизлари таҳсил олишмоқда. Ёш авлодга минг нафардан зиёд педагог сабоқ беради. Халқ таълими ходимларининг аксариятини касбининг фидойиси бўлган олий маълумотли мутахассислар ташкил этади. Туман маорифчилари ёшларга таълим-тарбия беришда катта ютуқларни қўлга киритмоқдалар. Ўтган 2007-2008 ўқув йилида улар вилоят, туман ва шаҳарлараро рейтинг кўрсаткичи бўйича фахрли биринчи ўринни эгаллади. Соҳа вакилларининг бундай ютуққа эришишларининг омиллари кўп. Туманда ўқув-техник база тубдан яхшиланди. Вазирлар Маҳкамасининг "2004-2009 йилларда мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий дастури"га мувофиқ туманда 22 та мактаб тўлиқ таъмир ва капитал реконструкцияга киритилди. "Мирзачўл" қишлоқ фуқаролар йиғини ҳудудидаги Файзулла Хўжаев номли 11-мактаб биноси ўтган асрнинг 50-йилларида қурилган ва бугунги кунда мутлақо яроқсиз ҳолга келиб қолган эди. "Буюк карвон" қурилиш фирмаси томонидан мактабда 450 млн. сўмлик бунёдкорлик ишлари бажарилди. Қисқа фурсатларда аввалги пастқам, кўримсиз қишлоқ мактаби ўрнида замонавий қиёфадаги таълим маскани барпо этилди. Мактабда бугун 600 нафар ёшлар таълим-тарбия олмоқда. Энг замонавий ўқув-техника, компьютер жиҳозлари, синф анжомлари билан таъминланган кенг ва ёруғ синф хоналари, спорт зали, майдончалари улар хизматида. Худди шундай таълим маскани "Доғистон", "Баҳористон", Беруний, Мирзо Улуғбек номли маҳаллаларида ҳам бунёд этилди. Туманда бунёдкорлик ишлари давом этмоқда. Ушбу ўқув йилида ҳудуддаги 7 та мактаб тўлиқ таъмир ва капитал реконструкциядан чиқарилади.

Заҳматли соҳа вакилларининг меҳнати муносиб қадрланмоқда. Айниқса, Вазирлар Маҳкамасининг "Халқ таълими тизими ходимлари меҳнатига ҳақ тўлашнинг такомиллаштирилган тизимини тас-

диқлаш тўғрисида"ги Қарори таълим-тарбия самарадорлигини янада оширишга хизмат қилмоқда. Ҳукумат қарорига асосан халқ таълими ходимларига катта ғамхўрлик кўрсатилиб, уларнинг меҳнатига яраша қўшимча устама ҳақлар белгиланаётганлиги, моддий рағбатлантирилиб борилаётгани соҳа вакилларини янада фаолроқ ишлашга, ўз ишларига ижодий ёндашишга ундамоқда. Ўқитувчилар ўртасида соғлом рақобат кучаймоқда. Ўз ишига ижодий муносабатда бўлаётган педагогларга иш ҳақидан ташқари директор жамғармаси ҳисобидан 10-25 фоизли устама мукофотлар ҳам берилмоқда.

Ўқитувчининг меҳнати ўқувчига берган таълим сифати ва самарадорлиги билан ўлчанади. Шу боис ҳам 34 та умумтаълим мактабида мониторинг жараёни ташкил этилиб, ўқувчиларнинг фанларни ўзлаштириши чуқур таҳлил қилиб борилмоқда.

Рақобат ва рағбат бор жойда, албатта ривожланиш, ютуқ бўлади. Яъни меҳнат қилган таълим ходими тезда юзага чиқади. Ўтган ўқув йилида туман халқ таълими бўлими услубчиси Хурсандой Пирназарова "Йилнинг энг яхши услубчиси" республика кўрик-танловида тўртинчи ўрин соҳибаси бўлди. Халқ таълими бўлими услубчиси вилоят миқёсида ўтган "Энг яхши услубчи" кўрик-танловида иккинчи ўринни эгаллади. Таълим-тарбия соҳасида катта ютуқларни қўлга киритаётган педагоглар сафи ҳам кундан кунга кенгайиб бормоқда. Шарофат Бекқулова, Саодат Холиева, Лола Эргашева, Тамара Шавкиева, Зебо Холиқова, Тожихон Эгамқулова, Пўлат Умаров, Гулбаҳор Маматқулова каби ижодкор, изланувчан ўқитувчилар шулар жумласига киради.

- Педагог мураббийларимиз ҳамиша изланишда, ҳаракатда,- дейди туман халқ таълими мудири Алижон Мамарасулов. - Бир кун изланишдан тўхтаган ўқитувчи йиллар давомида мисқоллаб йиққан обрўсидан ажралиб қолиши ҳеч гап эмас. 2008-2009 ўқув йили Халқ таълими вазирлиги томонидан "Ижодий муҳитни ривожлантириш ўқув йили" деб эълон қилинди. Таълим муассасаларида соғлом ижодий муҳитни вужудга келтириш энг асосий, устувор вазифамизга айланган.

НАМУНА

"Таълим тўғрисида"ги Қонун, Кадрлар тайёрлаш Миллий дастурининг учинчи босқичи ҳамда "Мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий дастури"да белгиланган вазифаларни амалга оширишда Қизилтепа туман халқ таълими бўлими ва унга қарашли таълим муассасалари кўплаб ютуқларга эришиб келмоқда.

Қизилтепанинг ўз ўрни бор

туман халқ таълими бўлими вилоятда кўп соҳаларда пешқадамлик қилмоқда

Илҳом КОДИРОВ,
Қизилтепа тумани халқ таълими бўлими бош мутахассиси

Тумандаги мавжуд 38 та умумтаълим мактабининг 31 таси умуммиллий дастурга киритилган, 2005-2008 йиллар ичида 20 та умумий ўрта таълим мактабларида капитал реконструкция, капитал таъмирлаш ҳамда жорий таъмирлаш ишларини амалга ошириш учун 2 млрд. 450 млн. сўм маблағ сарфланди. 5 та мактабгача таълим муассасаси капитал ва жорий таъмирдан чиқарилди.

Таълим муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлашда бюджет маблағларидан ташқари ҳомийларни жалб қилиш ҳам туманда яхши йўлга қўйилган. Масалан мактабдан ташқари таълим муассасаларида 5 та тўгарак хонаси ҳомийлар ва маҳаллий бюджет ҳисобидан қуриб фойдаланишга топширилди.

Мактабларни замонавий ўқув лаборатория ускуналари, компьютер техникаси билан таъминлаш ҳам миллий дастур асосида олиб борилмоқда. 13 та мактаб замонавий ўқув лаборатория жиҳозлари, 17 та мактаб синф жиҳозлари, 11 та мактаб компьютер техникаси билан таъминланди. 38 та мактабга персонал компьютер ҳомийлар ҳисобидан олиб берилди.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "2005-2009 йилларда умумтаълим мактаблари учун дарсликлар ва ўқув методик қўлланмалар нашр эттириш дастури тўғрисида"ги Қарори ижроси юзасидан ҳам яхши кўрсаткичларга эришилди. Туманда 2005-2008 йиллар мобайнида ўқувчиларни дарсликлар билан таъминлаш даражаси 72 фоиздан 98,5 фоизга етди. Демак ўқувчиларни дарслик билан таъминлаш ана шу давр мобайнида 26,5 фоизга ўсган.

Энг қувонарлиси тумандаги 7-мактабда ташкил қилинган ахборот ресурс марказининг раҳбари Жамила Арслонова 2008 йилда ўтказилган "Энг яхши ахборот ресурс маркази мутахассиси" кўрик-танловида 1-ўринни эгаллади.

Туман таълим тизимини кадрлар билан таъминлаш ва улар салоҳиятини ўстиришга алоҳида эътибор бериб келинмоқда. 2004-2008 йиллар давомида таълим муассасаларини педагог кадрлар билан таъминлаш 98,7 фоиздан 110,2 фоизга ўсган. 2004-2007 йилларда 121 нафар ўрта махсус маълумотга эга ўқитувчи махсус сиртқи курсларга ўқишга кирган. Кейинги 5 йил давомида кадрларнинг сифат таркиби ва малака тоифалари ҳам анча ўсган.

Умумтаълим мактабларида ҳозирги кунда 2690 нафар педагог фаолият кўрсатмоқда. Олий маълумотли педагоглар 2211 нафарни, тўлиқсиз олий маълумотлилар 121 нафарни, ўрта махсус маълумотлилар 358 нафарни ташкил этади. Шундан 130 нафар педагог олий тоифали, 446 нафар педагог 1-тоифали, 1033 нафар педагог 2-тоифали, 1081 нафар педагог етук мутахассислардир. 2004-2008 йиллар давомида 1611 нафар педагог малака ошириш курсларида таҳсил олган. 4 нафар педагог халқаро танловларда қатнашиб, АҚШ ва Францияда тажриба алмашиб қайтишди.

Ўқувчилар билим самарадорлиги кейинги 5 йил давомида 69,5 фоиздан 76,8 фоизга етган ёки 7,3 фоизга ўсган. 2004-2008 йилларда 4 нафар ўқувчи республика фан олимпиадалари ғолиби бўлди.

Туманда болалар спортини ривожлантиришга алоҳида эътибор бериб келинади. Мактаб таълимини ривожлантириш Давлат умуммиллий дастури доирасида 2005-2007 йилларда 2 та янги спорт зали ҳамда 1 та спорт мажмуаси қуриб фойдаланишга топширилди. Ҳозирги кунда туманда 3688 нафар (6 ёшдан 17 ёшгача) ўқувчи спорт билан мунтазам шуғулланиб келмоқда. Бу жами ўқувчиларнинг 18,5 фоизини ташкил этади. Шундан 12,6 фоизи қиз болалардан иборат. Ўқувчилар ўртасида ўтказиб келинаётган "Умид ниҳоллари" спорт мусобақаларининг финал босқичида туман спортчилари волейбол ва кураш бўйича совринли ўринларга сазовор бўлишди. 1-сон умумий ўрта таълим мактаби ўқувчиси Аббос Турсунов белбоғли кураш бўйича бронза медали билан тақдирланди. 27-мактаб ўқувчиси Қўлдош Алиев ёшлар ўртасида ўтказилган кураш бўйича Ўзбекистон биринчилигида чемпионликни қўлга киритди.

Қизилтепа тумани таълим соҳасида вилоятда ўз ўрни ва салоҳиятига эга. 2004-2008 йиллар давомида таълимнинг барча кўрсаткичлари бўйича туман рейтинги жиҳатидан 1, 2, 3- ўринларни эгаллаб келмоқда.

БИЛИМ ДАРГОҲЛАРИДА

Малакали мутахассислар маскани

Ориф ХОЛИҚУЛОВ,
"Milliy tiklanish" мухбири

Бугунги кунда республикамизнинг вилоят, туман марказларида, ҳатто чекка қишлоқларда ҳам жаҳон андозаларига мос академик лицейлар, касб-ҳунар коллежлари фаолият кўрсатмоқда. Бу хайрли ишларнинг бари мамлакатимиз равнақига равнақ қўшиш, амалга оширилаётган ислоҳотларни жадаллаштириш, уларнинг туб моҳиятини ўрганиш, ёш авлодни ҳар томонлама баркамол, давр талабига жавоб берадиган етук мутахассис, Ватанимиз, халқимизга садоқатли инсон қилиб тарбиялашдек муҳим вазифаларни амалга оширишни талаб қилади. Хўш, бугун касб-ҳунар коллежлари таълим-тарбия борасида қандай ишларни амалга оширишмоқда? Ўзларига нисбатан қониқиш ҳосил қилишяптими? Шу каби саволларга жавоб топиш мақсадида Боғишамол саноат касб-ҳунар коллежи ҳаёти билан танишиб қайтдик.

- Коллежимизда талабаларнинг маданий ҳордиқ чиқаришлари, турли хил маънавий-маърифий тадбирлар ўтказишлари учун қулай шароитлар яратилган,- дейди коллеж директори, ЎзМТДП фаоли, газетамизнинг вилоятдаги жамоатчилик кенгаши аъзоси Алишер Бўлтаков. - Коллежга металл кесувчи дастгоҳлар, пайванд конструкциялар ишлаб чиқариш, автотранспорт воситаларига техник хизмат кўрсатиш ва таъмирлаш, ҳисоблаш машиналари мажмуалари тизимлари ва тармоқлари, электр тармоқлари ва жиҳозларини ишлатиш, бухгалтерия ҳисоби, тикувчилик ишлаб чиқариш йўналишлари бўйича ўқувчилар қабул қиламиз. Улар бу ерда ўз касбининг етук мутахассиси бўлиб етишади. Чунки коллежда 2 нафар фан номзоди, 8 нафар бош ўқитувчи, 12 нафар етакчи ўқитувчи, 10 нафар катта ўқитувчи ва 9 нафар олий маълумотли ўқитувчи-мутахассислар талабаларга таълим-тарбия бериш сифати ва самарадорлигини ошириш бо-

расида тинимсиз изланишлар олиб боришади. Албатта, бу саъй-ҳаракатлар бесамар эмаслигини вақт кўрсатиб турибди.

Коллеж ўқувчилари "Конституция — бахтимиз пойдевори" танловининг вилоят босқичида фахрли 3-ўринни эгаллади. Олий ва ўрта-махсус таълим вазирлиги, ўрта-махсус касб-ҳунар таълими маркази томонидан ташкил этилган "Касб маҳорати" танловининг вилоят босқичида 3-курс талабаси Бекқул Одинаев фаол иштирок этиб, фахрли 1-ўринни эгаллади ва республика босқичига 2-ўринни қўлга киритди. Коллежда фан бўйича ўқув ва ишлаб чиқариш амалиётларининг ўтказилиши борасида барча меъёрий ҳужжатлар ишлаб чиқилган. Амалиётларни намунали ва сифатли ўтказиш учун Самарқанд кимё заводи, Кинап ОАЖ, Самарқанд лифтсозлик заводи, "Сино" акциядорлик жамияти каби йирик корхоналар билан шартномалар имзоланган. Ушбу корхоналарда битирувчи ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш амалиётлари ўтказилиб, улар келгусида иш билан таъминланмоқда. Коллежда Pentium-IV компьютерлари, сканер, принтер, нусха кўчирувчи ускуналар билан жиҳозланган алоҳида хона мавжуд. Физика, кимё, биология хоналари замонавий техник-ўқув воситалари билан жиҳозланган. Талабаларнинг дарсдан бўш вақтларини мазмунли ўтказиши учун етарли шарт-шароитлар яратилган. Шунингдек, "Маънавият ва маърифат" хонаси, кутубхона, компьютер хоналари мунтазам равишда ишлаб турибди. Улар китоб, газета ва журналлар билан таъминланган. Турли хил мавзудаги тадбирлар, адабий-бадиий кечалар уюштирилади. Самарқанднинг тарихий обидаларига, муқаддас қадамжоларига саёҳатлар ташкил этилади. "Ёш математиклар", "Инглиз тилини ўрганамиз", "Ёш техниклар", "Зардўзлик", "Автомобилсозлик", "Компьютерни ўрганамиз" каби ижодий, спортнинг волейбол, теннис, шахмат-шашка, футбол, миллий кураш турлари бўйича тўгараклар фаолият кўрсатмоқдаки, бу ўз навбатида гуруҳлараро спорт мусобақаларининг мунтазам ўтказилиб турилишига сабаб бўлмоқда.

Коллежда зукко, билимдон, қалби дарё устозлардан илм сирларини ўрганаётган талабаларга ҳавасимиз келди. У ердан бир олам таассурот билан қайтар эканмиз, Президентимиз Ислом Каримовнинг "Ёшларимиз биздан кўра кучли, билимли, доно ва албатта, бахтли бўлишлари шарт", деган пурмаъно сўзлари ушбу ўқув маскани мисолида ўз исботини топаётганига амин бўлдик.

ХОТИРА

Марҳамат МАТВАФОЕВА,
биология фанлари номзоди

Табобатга бахшида умр

у чинакамига табиат шайдоси эди

Ўсимликлар сирли олами билан тиллаша олган, юзлаб, минглаб хаста беморлар дардига малҳам бўлган, гиёҳлардан дори-малҳамлар тайёрлаган ЎзРФА "Ботаника" илмий ишлаб чиқариш марказининг лаборатория мудири, таниқли олим, биология фанлари доктори, Беруний номидаги Давлат мукофоти совриндори, "Шуҳрат" медали соҳиби Қаҳҳор ака Ҳожиматов ҳақида билмаганлар кам бўлса керак.

Кеча мўъжазгина лабораториясида ўнлаб, юзлаб беморларни қабул қилиб, уларнинг дардига дармон бўлиб, қалбларига қувонч бахш этган, ўзи эса тиним билмай ишлаб, доимо ҳамкасбларига, ўз шогирдларига маслакдош бўлиб юрган Қаҳҳор ака 71 ёшида бу ёруғ оламдан кўз юмди.

Қаҳҳор ака чинакам табиат шайдоси эди. У бутун умри давомида гиёҳлар билан тиллашиб, уларнинг ички дунёси сир-асрорларини ўрганиб, халқ табобатини янада ривожлантириш йўлида изланди, гиёҳлардан тайёрлаган шифобахш дорилари халқаро мукофотларга сазовор бўлди.

Қаҳҳор аканинг биргина сариқ касалига шифо берувчи гиёҳлардан тайёрланган ЖСХ дориси республикамизда кенг қўлланяпти. Ҳозир олимнинг кашф этган дори-дармонларидан бутун мамлакатимиз, МДҲ, Жанубий Корея ҳамда бошқа кўплаб хорижий давлатларда ҳам кенг фойдаланилмоқда.

Сир эмаски кейинги пайтларда шифобахш гиёҳлардан тайёрланадиган дори-дармонларга эҳтиёж ортиб бормоқда. Бу ҳақда Қаҳҳор ака шундай деганди: "Жаҳон соғликни сақлаш ташкилоти берган маълумотларга қараганда, яқин йилларда дунё миқёсида ишлаб чиқариладиган дори-дармон воситаларининг 60 фоизи ўсимликларга тўғри келар экан. Замонавий тиббиёт халқ табобатини инкор этмаслиги, балки унинг илғор жиҳатларидан омилкорлик билан фойдала-

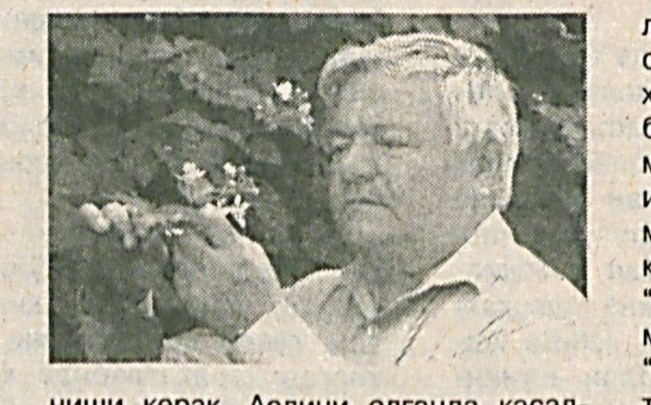

ниши керак. Аслини олганда касалликни аниқлаш, даволаш, унда кечадиган ҳар хил жараёнларга нисбатан шаклланган муносабат замирида халқ табобатининг кўҳна илдиз ва анъаналари ётади.

Бизга маълумки, ўсимликларнинг шифобахшлик қуввати, уларда тўпланган биологик фаол моддаларнинг миқдор ва сифатига ҳар жиҳатдан боғлиқ. Аслида тибиатда гул ва япроғи, илдизи ёки танасида бундай моддаларни сақламаган бирор-бир ўсимлик йўқ. Демак, она табиат бағрида ўсаётган барча гиёҳлар, ўсимлик турлари шифобахш хусусиятга эга. Фақат бизнинг вазифамиз наботот оламидаги бундай бебаҳо хомашё манбаи асосида самарадорлиги юқори ва кучли таъсир қувватига эга, айни чоғда, инсон соғлиги учун зарарсиз бўлган дори-дармонларни яратиб, одамлар соғлиги учун хизмат қилдиришдан иборатдир".

Қ.Ҳожиматов илмий тадқиқот ишлари билан бир неча бор республика ҳамда халқаро миқёсдаги йиғилишлар, конференциялар, конгресслар ва турли анжуманларда қатнашди. Унинг 500 дан ортиқ илмий ва оммабоп мақолалари, жумладан, 5 та монография, 2 та ўқув қўлланма, 25 та илмий-оммабоп рисолалар, 28 та авторлик гувоҳномаси ва патентлари, 28 та инструкциялар, 30 та ўсимликлар хомашёларидан фойдаланишнинг техник шартлари, технологик инструкция ва рецептуралар, вақтинчалик фармокологик мақолалари чоп этилган ва ишлаб чиқаришга жорий этилган.

Олимнинг қўлланмаларидан фойдаланилган ҳолда ўтган асрнинг 70-йилларидан бошлаб, доривор, зиравор, бўёқли ўсимликлар хомашёлари асосида ишлаб чиқарилаётган организмни тетиклаштирадиган ҳамда иш қувватини оширадиган биологик актив моддалар билан таъминлайдиган турли чанқовбосди ичимликларни аҳоли истеъмол қилмоқда. "Райҳон", "Тошкент", "Ўзбекистон", "Орзу", "Горний цветок", "Пахтакор", "Ором", "Оромгоҳ", "Самарқанд", "Туркистон", "Жайҳун", "Сайҳун", "Урганч", "Хоразм", "Сенатор", "Ялпиз" ва бошқалар шулар жумласидандир. Бундан ташқари, олим Ўзбекистон флорасида 650 дан ортиқ эфир мойли ўсимликлар тури борлигини аниқлади. Ўн олти турдаги алкоголсиз, тўққизта алкоголли ичимликлар ҳамда учта "Самарқанд", "Тошкент", "Паркент" бальзамини ишлаб чиқарди, қатор дорилар тайёрлади. Бу дорилардан "Сафро ҳайдовчи Ҳожиматов йиғмаси" - жигар хасталикларини даволашда, ўткир ва сурункали гепатитларда, гепатохолецистит, жигар церрози, ўт тоши касалликлари, ўт йўллари дискинезиясида ишлатилмоқда.

Ҳа, ўзбек олимининг яратган дорилари бугун дунё кезиб, юзлаб, минглаб хаста инсонлар соғлигини тикламоқда. Албатта бу ўз-ўзидан бўлгани йўқ. Халқимизда шундай ҳикматли мақол бор: "Илм олиш, игна билан қудуқ қазиш билан тенг". Бу нақадар ҳаққоний айтилган сўз. Фанда ҳеч нарсага осон ва силлиқ эришиб бўлмайди. Унинг сир-асрорларини очиш, кашфиётлар қилиш, уларни ҳаётга татбиқ қилиш учун илмнинг буюк чўққисини забт этиш керак бўлади. Бунга фақат сабр-тоқат, ақл-заковат, кучли ирода, узоқ изланиш ва машаққатли меҳнат орқалигина эришиш мумкин. Қаҳҳор акада ана шундай хислатлар мужассам эди.

Бугун ана шу мўъжазгина, шинам лабораторияда отаси ишини ўғли, иқтидорли олим Олимжон Ҳожиматов давом эттирмоқда.

Дунёда инсон саломатлигидан буюк бахт йўқ аслида. Қаҳҳор ака Ҳожиматов эса инсонларга ана шундай бахтни улашишга умрини бахшида қилди ва ўзидан катта мерос қолдирди.

ЎЗБЕКИСТОН ВА ЖАҲОН

БИЗНИНГ ШАРҲ

Беҳбуд БОТИРОВ

Инвестиция

Ўзбекистонда маҳаллий ва хорижий инвесторлар учун қулай сармоявий муҳит яратилгани иқтисодий барқарорликни таъминлаб, инфляция даражасини пасайтиришга хизмат қилмоқда

Жаҳон молиявий инқирози кўплаб мамлакатларга ўз таъсирини ўтказаётган бир пайтда иқтисодий барқарорликни сақлаш, ишлаб чиқаришда ўсиш суръатларини таъминлаш, айниқса, инвесторлар эътиборини қаратиш ва шу орқали инвестицияни кенг жалб этиш биринчи галдаги вазифага айланмоқда.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, ҳозир Ўзбекистонда сармояларга кенг имкониятлар яратиб берилмоқда. Ҳукумат оддий индивидлардан кўра катта инвесторларга эътиборни кўпроқ қаратиб, уларнинг иш юритишлари учун шарт-шароитлар яратиб бермоқда. Мутахассисларнинг фикрича, инвестиция ҳисобидан Ўзбекистонга кириб келаётган катта миқдордаги хорижий валюталар иқтисодий барқарорликни таъминлаб, инфляция даражасини пасайтиради.

> "Ўз-ўзидан аёнки, ҳеч қайси ўзига ишонган хорижий компания, айниқса хусусий компания чуқур ислоҳотлар амалга оширилмаётган, сармоя киритишнинг зарур кафолат ва истиқболлари мавжуд бўлмаган бозорга қадам босмайди. Бу эса бизнинг зиммамизга хорижий инвестициялар учун имкон қадар кўп қулайлик яратилган муҳитни шакллантириш масалалари билан мунтазам ва атрофлича шуғулланиш вазифасини юклайди".
>
> **Ислом КАРИМОВ**

Маълумотларга кўра, мамлакатимизда 2007 йилда хорижий инвестициялар иштирокида 700 дан зиёд янги корхона барпо этилди. Қўшма корхоналар биринчи галда, юксак технологияларга асосланган тармоқларда – енгил, озиқ-овқат, электротехника, кимё ва нефть-кимё, машинасозлик, қурилиш материаллари саноатида, телекоммуникация ва ахборот технологиялари соҳасида ташкил этилаётгани аҳамиятга молик. Хорижий ҳамкор мамлакатимиз ташқи савдо айланмасининг учдан бир қисми хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналар ҳиссасига тўғри келмоқда, бундай корхоналар ишлаб чиқарган маҳсулотларнинг экспорт ҳажми ўтган йили 62 фоизга ошган. Бу ўз навбатида аҳолини иш билан таъминлаш ва уларнинг даромадларини ошириш йўналишидаги, шунингдек, бошқа муҳим минтақавий ижтимоий муаммоларни ҳал этишга ёрдам беради.

Чет эл инвестицияси ўз-ўзидан келавермайди. Бирор хорижий компания сармоя киритишнинг зарур кафолат ва истиқболлари мавжуд бўлмаган бозорга кириши қийин. Аксинча, иқтисодиёти ривожланиб бораётган, тадбиркорлик ҳаракати давлат томонидан қўллаб-қувватланаётган, ишбилармонлар манфаатлари миллий қонунчиликда ўз аксини топган давлатларгина сармоя оқиб келади. Биргина Ўзбекистон иқтисодиётининг муҳим тармоғи ҳисобланмиш тўқимачилик саноатини олайлик. Охирги йилларда юртимизга умумий ҳажми 1,5 миллиард АҚШ долларлик хориж инвестициялари киритилгани бунга далил бўла олади. Бошқача айтганда, ҳар йили тармоққа ўртача 120 миллион АҚШ доллари миқдорида чет эл сармояси жалб этилмоқда. Натижада АҚШ, Россия, Германия, Швейцария, Япония, Туркия, Жанубий Корея, Сингапур, Ҳиндистон каби давлатлар ҳамкорлигида пахта хомашёсини қайта ишловчи 100 дан зиёд қўшма ва хорижий корхоналарга асос солинди. Маълумотларга кўра, "Ўзбекенгилсаноат" Давлат акциядорлик компанияси тизимидаги корхоналарда 1995 йилда 35,1 миллион сўмлик саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарилган бўлса, 2006 йилда бу кўрсаткич 526,1, 2007 йилда 655,9 миллиард сўмга етказилди. Бугунги кунга келиб компания тизимидаги корхоналар сони 200 дан ошган натижасида 2008 йилда ишлаб чиқариш суръати янада ошиб, жами 729 миллиард сўмлик маҳсулот тайёрланди.

Хитой Халқ Республикаси Фанлар академиясининг "Россия, Шарқий Европа ва Марказий Осиё бозори" журналида "Ўзбекистон иқтисодий ривожланиш йўлида шаҳдам одимламоқда" мақоласида шундай сўзлар ёзилган: "Мамлакатда (яъни, Ўзбекистонда) маҳаллий ва хорижий инвесторлар учун қулай, кўп жиҳатдан беқиёс сармоявий муҳит яратилган. Бунинг натижасида Ўзбекистонга мустақиллик йилларида ҳажми 100 миллиард доллардан ошувчи инвестициялар жалб этилди. Иқтисодиётга зарур инвестициялар жалб этилиб, улар, жумладан, хорижий капитал ҳисобига янги нефть ва газни қазиб олиш борасидаги лойиҳаларга йўналтирилди. Янги Бухоро нефтни қайта ишлаш заводи барпо этилди, Фарғона ва Олтиариқ нефтни қайта ишлаш заводлари реконструкция қилиниб, замонавийлаштирилиши натижасида корхоналарнинг барқарор ишлаши таъминланди".

Вазирлар Маҳкамаси мажлисида 2008 йилда жалб қилинган инвестицияларнинг миқдори 2007 йилга қараганда қарийб 30 фоиз кўпайгани алоҳида таъкидланган. Уларнинг 50 фоизи айнан ишлаб чиқаришни модернизациялашга йўналтирилган. Дарҳақиқат, молиявий-иқтисодий инқироз шароитида ишлаб чиқаришнинг реал тармоқларига инвестицияларни кенг жалб этиш муҳим масала. Давлатимиз раҳбари маърузасида таъкидлаганидек, иқтисодиётни ривожлантиришнинг барча молиявий манбалар ҳисобидан 6,4 миллиард АҚШ доллари миқдоридаги инвестициялар киритилгани ҳам эътиборга моликдир. Шу ўринда Олий Мажлис Қонунчилик палатаси томонидан "Эркин иқтисодий зоналар тўғрисида"ги Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги қонун лойиҳасининг кўриб чиқилаётгани эътиборга молик. Негаки, Навоий шаҳрида индустриал-иқтисодий зонанинг ташкил этилиши бу ерда ишлаб чиқаришни янада кенгайтиришни тақозо этмоқда. Хусусан, Навоий аэропортини Марказий Осиёда ягона бўлган халқаро логистика марказига айлантириш лойиҳасининг амалга оширилиши нафақат юзлаб янги иш ўринларини яратишга, балки катта миқдорда транзит юклар ва йўловчилар ташишни йўлга қўйиш, туризмни ривожлантиришда муҳим омил бўлади.

Республика раҳбарияти иқтисодиётга хорижий инвестицияларни жалб этиш учун кўрсатаётган ёрдам ва яратаётган қулай шарт-шароит хорижий инвесторларнинг диққат-эътиборида турибди. Булар, давлат кафолатлари, қулай ташкилий ва ҳуқуқий шароитлар – рўйхатга олиш, ҳисоботларни тақдим этиш, рухсатномалар бериш тартибларининг соддалаштирилгани, корхоналарга лицензиялар бериш ва уларни рўйхатдан ўтказиш ҳамда хорижий корхонлар учун кўплаб ҳимоя-хил имтиёзлар берилаётганида намоён бўлмоқда. Кузатувчиларнинг айтишича, тармоқлар учун давлатнинг кўмаги зарур, лекин кўп нарса ишлаб чиқарувчиларнинг маҳорати ҳамда савдо тармоқлари бир-бирини топа олиши, жаҳондаги етакчи фирмаларнинг тажрибасидан ўзи учун энг самарали тарзда фойдалана билишига ҳам боғлиқдир.

Мамлакатимиз иқтисодиётига чет эл инвестицияларини жалб этиш - бу нафақат хорижий шериклар билан ҳамкорликда янги, истиқболли лойиҳаларни амалга ошириш, айни пайтда - бу аввало янги замонавий техника, дастгоҳ ва ускуналар, технология ва ноу-хауларни жорий этиш, шу асосда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларимизнинг юксак сифатини таъминлашга қаратилган.

Замонавий ишлаб чиқариш ва ижтимоий инфратузилмани жадал ривожлантиришни таъминлаш, шу асосда иқтисодиётни изчил ва барқарор юксалтириш учун қулай шарт-шароит яратишда ҳукуматимиз томонидан "2009 йилда ишлаб чиқариш ва ижтимоий инфратузилмани янада ривожлантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида" махсус дастур қабул қилинди ва унинг бажарилиши кескин назоратга олинди. Мутахассисларнинг фикрича, банклар зиммасига инвестиция фаолиятини кенгайтириш вазифалари юклангани сабабли уларнинг ишини тубдан қайта ташкил этиш лозим. Бу борада аввало инвестиция лойиҳаларини экспертизадан ўтказиш ва молиялашни ташкил этиш бўйича тижорат банкларининг махсус хизматларини мустаҳкамлаш зарур.

Молиялаштириш манбалари таркибида тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ҳажмининг ижобий тенденциялар билан ўсиши янги қабул қилинган меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар натижасида амалга ошди, дейиш мумкин. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2007 йил 20 июлда қабул қилинган "2007-2010 йилларда хусусийлаштириш жараёнларини янада чуқурлаштириш ва хорижий инвестицияларни фаол жалб қилиш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарори уларнинг ўсишини тезлаштирди. Кейинги йилларда Ўзбекистон иқтисодиётига киритилаётган хорижий инвестициялар ҳажмининг изчил ва барқарор ўсиб бораётгани эътиборга сазовордир. 2008 йилда 1 миллиард 700 миллион АҚШ доллари миқдоридаги хорижий инвестициялар ўзлаштирилди. Бу 2007 йилдагига нисбатан 46 фоиз кўп демакдир. Энг муҳими, хорижий инвестицияларнинг 74 фоизини тўғридан-тўғри инвестициялар ташкил этди.

Мамлакатимизда жаҳон иқтисодий инқирозининг салбий оқибатларини бартараф этиш бўйича 2009-2012 йилларга мўлжаллаб қабул қилинган Инқирозга қарши чоралар дастури Ўзбекистонни 2009 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг энг устувор йўналиши бўлиб қолади. Маълумотларга қараганда, жаҳон инқирози давом этаётганига қарамасдан, 2009 йилда мамлакатимиз иқтисодиётига жалб этиладиган хорижий инвестициялар ҳажми 1 миллиард 800 миллион долларга кўпаяди, бунинг тўртдан уч қисми тўғридан-тўғри инвестициялардир. Ўзлаштирилган барча инвестицияларнинг қарийб 54 фоизини корхоналар ва аҳоли маблағлари ташкил этади. Бу мамлакатимизда солиқ юкини камайтириш ва хўжалик юритувчи субъектларнинг инвестиция фаоллигини рағбатлантириш бўйича олиб борилаётган инвестиция сиёсати қанчалик тўғри эканини яна бир бор тасдиқлайди.

- 2007 йилда инвестицияларнинг энг кўп ҳажми ёқилғи-энергетика комплекси (20,4), транспорт ва алоқа (22,8), рангли ва қора металлургия (6,5%), енгил саноатдаги (2,7%) лойиҳаларга йўналтирилган.
- 2007 йилда республика иқтисодиётига жалб қилинган сармояларнинг умумий ҳажми 23 фоизга ўсди. Чет эл инвестицияси иштирокида 700 дан зиёд янги корхоналар ташкил этилди.
- 2008 йилда эса фаол инвестиция сиёсати олиб борилиши асосий капиталга ўзлаштирилган инвестицияларнинг 28,3 фоизга, шу жумладан тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ва кредитларнинг 71,2 фоизга ўсишини таъминлади. 423 та ишлаб чиқариш объекти фойдаланишга топширилди, иқтисодиётнинг турли тармоқларида 90 та техник модернизация қилиш лойиҳаларини амалга ошириш тугалланди.

ДУНЁДАН ДАРАКЛАР

Салкам 4 миллиард

Испаниянинг Барселона шаҳрида Бутунжаҳон уяли алоқа конгресси ўтказилди. Унда қарийб 200 давлатдан 3 мингга яқин компания вакиллари иштирок этишди.

Бугунги кунда сайёрамизда уяли алоқадан фойдаланувчилар сони 3,5 миллиарддан ошиб кетди. Агар ўсиш ҳозиргидек шиддат билан давом этадиган бўлса, бу кўрсаткич 6 миллиардга ҳам етиши мумкин. Аммо бу ҳозир ҳар икки нафар одамнинг бирида уяли алоқа мавжуд дегани эмас. Қолаверса, бугунги кунга келиб "сотка" компаниялари кўпайиб кетиши алоқанинг сифатига ҳам жиддий таъсир кўрсатмоқда. Мазкур конференцияда ҳам айни шу масала баҳс-мунозараларга бой бўлди. Икки кунлик конференция давомида қарийб 15 хилдаги янги уяли алоқа турлари намойиш этилди.

Айбдорлар жазоланди

Хитойнинг Шаньси вилояти конида юз берган портлаш айбдорлари ишлаб турган вазифаларидан озод этилди.

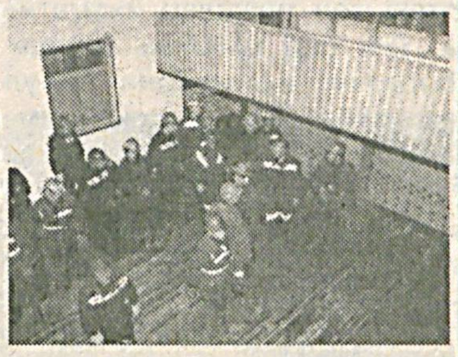

"Синьхуа" агентлиги хабарига кўра, мамлакат Меҳнат хавфсизлиги қўмитаси директори ва ҳукуматдаги бир қатор юқори мансабдор шахслари сўнгги йиллардаги энг йирик фожиада айбдор дея топилган. Эслатиб ўтамиз, 22 февраль кечқурун содир бўлган шахтадаги портлашда қарийб 80 нафар одам ҳалок бўлган. 120 нафардан ортиқ одам турли даражада тан жароҳати олган, шундан 5 ишчи оғир аҳволда.

Миср пойтахти Қоҳирада содир бўлган портлаш оқибатида эса бир нафар франциялик сайёҳ ҳалок бўлган, қарийб 25 нафар одам жароҳатланган. Жабрланувчиларнинг аксарияти ҳам Франция фуқаролари саналади. Портлаш Хон-ал-Ҳилол туманида содир бўлган, бу ерда сайёҳлар орасида машҳур бўлган масжид ва бозор жойлашган.

Таржимонлар керак

Европа Иттифоқи синхрончи таржимонларнинг оммавий равишда нафақага чиқаётганидан жиддий хавотирга тушмоқда. Кадрлар бўлими мутахассисларни интернет орқали қидиришни маълум қилган.

ЕИнинг 27 аъзосидан 23 та давлат расмий тилга эга. Шунинг учун таржимонларга эҳтиёж жуда юқори: биргина Еврокомиссияда ҳар ҳафтада қарийб 700 нафар тилчилар хизмат қилади. Бугунги кунда бу борадаги ишлар икки баробарга ортган. Европа Иттифоқи вакиллари асосан ёш таржимонлар билан ишлашга эътибор қаратишини маълум қилган.

Интернет хабарлари асосида тайёрланди

РАНГИН ДУНЁ

Маҳфуза ХУДАЙБЕРГАНОВА,
"Milliy tiklanish" мухбири

Музликлар

инсоният тақдирида ҳал қилувчи аҳамиятга эга

Музлар... Музликлар ҳақида кўп ва хўп эшитганмиз. Шундай бўлса-да, бу мавзу ҳеч қачон эскирмайди. Негаки, музликлар ҳам табиатнинг бир бўлаги. У одамзотдан эътибор, ўрганиш ва тадқиқ этишни талаб этади. Унинг сир-асрорлари битмас-туганмас. Ҳатто, дунёнинг турли бурчакларидан келиб, Шимолий қутбда чодир тикиб, йиллар давомида тинмай изланишлар олиб борган кўплаб тадқиқотчилар ҳам унинг тагига ета олишмаган. Бироқ, музликларни тадқиқ этиш борасида улкан ишлар қилинган. Бу жараён ҳозир ҳам тўхтаган эмас.

Ер шарида сув доимий ҳаракатда бўлади. Сув дунё океани устида буғланади, атмосферада сиқилиб яна ерга ёмғир ёки қор бўлиб қайтади. Айрим ерларда эса қорлар минг йиллар давомида эримайди. Натижада музликларга айланади. Музлар кўпайса дунё океанининг сатҳи пасаяди, камая бошласа юқорига кўтарилади. Маълумотларга қараганда, музлик даврида — Шимолий ярим шарнинг кўп қисми муз билан қопланган бўлган. Ўшанда дунё океанининг сатҳи бугунги кўрсаткичдан кўра 120 метр паст бўлган. Мабодо, Ер юзидаги барча музликлар эриса, океан сатҳи 64 метр баландга кўтарилар экан. Ўйлаймизки, бундай ҳолат ҳеч қачон юз бермайди. Шундай эса-да, айрим маълумотларга кўра 2100 йилга бориб денгиз сатҳи 2 метрга кўтарилиш эҳтимоли йўқ эмас.

Музликларни дарёларга қиёслаш мумкин. Негаки, йилнинг ҳар фаслида у дарё мисол ён-атрофдаги ландшафтга ўз таъсирини кўрсатади. Аслида музлар тоғларнинг устки қисмида ҳосил бўлиб, ўз оғирлик массаси таъсирида секин-аста қоядан пастга силжийди. Мабодо, қоя тик бўлса муз силжий туриб ёрилади ва йирик муз қояларини ҳосил қилади. Масалан, Ҳимолай тоғидаги Чатору муз қояси 2100 метр баландликдан бошланади. Музлар фақат Антарктидада бўлади деб ўйласангиз адашасиз. Улар водийларда ҳам бўлади. Қуруқликда эса дарё томон силжиган музлар катта-катта муз плиталарини ҳосил қилади.

Музликларнинг ҳаракати кўпинча унинг оғирлигига боғлиқ бўлади. Уларнинг ҳаракат тезлиги йилига бир неча сантиметрдан ҳатто километргача етиши мумкин. 1719 йили Альп тоғларига туташ қўналғалар аҳолиси шиддат билан оқиб келаётган музликларга қарши кескин чора кўришни сўраб ҳукуматга мурожаат этишади. Шундай арз билан норвегиялик деҳқонлар қиролдан ёрдам сўрашларига тўғри келган. Шундан сўнг ҳукумат томонидан музликларни ўрганиш учун махсус гуруҳлар ташкил қилинган (хайриятки, бу маълумотлар илм-фанда сақланиб қолган экан). Бироқ, олимлар музларнинг ҳаракатлана олишини XIX аср ўрталаридагина тан олишган. Ер юзидаги энг тез ҳаракатланувчи музлик Гренландиянинг Якобсхван музлигидир. Уни шунчаки кузата туриб ҳам ҳаракатланаётганини сезиш мумкин. Кенглиги 6 км., қалинлиги 300 метрга тенг дунёдаги энг баланд, йилига 35 миллиард тонна айсберг ишлаб чиқарувчи баҳайбат муз дарёси 2007 йилда кунига 42,5 метр тезликда ҳаракатлангани қайд этилган. Аммо, бу ҳам рекорд натижа эмас. Айрим манбаларда ёзилишича, музликлар бир ҳаракатланганда кунига 300 метр масофани бемалол боса оларкан.

Музлар ўзининг қалинлиги билан ҳам фарқланади. Масалан, Осиёдаги Помир тоғи чўққиларидаги энг йирик муз қояси — Федченконинг қалинлиги 900 метр, Антарктида ва Гренландия музликларининг қалинлиги эса тахминан 3400 ва 4300 метрга тенг. Уларнинг қалинлигини билиш учун бурғулаб ковлаш лозим. Илк бор бу усулни 1929-1930 йилларда немис геофизиги Альфред Вегенер Гренландия музлигининг қалинлигини текшираётган пайтда қўллаган. Тадқиқотчилар муз устида динамит портлатиб, унинг ёрилишидаги акс садонинг вақтини аниқлашган. Муздаги акс садонинг тарқалиш тезлигига қараб (тахминан 3700 м/с) унинг қалинлиги аниқланган. Ҳозирги кунда тадқиқотчилар бу усулни радиолокация билан бирга қўллаб келишади. Худди шу усул орқали олимлар XX асрнинг энг йирик географик кашфиётларидан бири — Антарктида музликлари остидаги "Восток" кўлини аниқлашган эди.

Музликлар ўзининг даҳшатли массаси сабаб ер қатламини эзиб қўя олади. Масалан, Гренландиянинг айрим қисми денгиздан 300 метр чуқурроқда, Антарктидада эса бу кўрсаткич 2555 метрга етади. Қачонки муз қатлами эриса, литосфера қатлами аста-секин юқорига кўтарилади. Бу жараён табиийки жуда секин кечади. Скандинавия ярим оролини олайлик. Бу ерлар 10 000 йил аввал муздан халос бўлганига қарамай, у йилига 2 миллиметр тезликда юқорига кўтарилмоқда. Бундай ҳолат "NASA—GRACE" сунъий йўлдошлари орқали олинган сайёрамиз харитасида ҳам яққол кўзга ташланади. Яъни, сунъий йўлдошлардан бирининг учиш траекториясини(ост массанинг оғирлигига нисбатан ўзгараётган траектория) иккинчиси ёзиб боради. Қўпол қилиб айтганда, Антарктидадан учиб ўтаётганда сунъий йўлдош траекторияси Ер томонга сурилса, океан устидан учаётганида Ердан узоқлаша бошлайди. Шунинг ҳисобига Гренландия музлиги йилига тахминан 248 км^3 га, Антарктика эса 152 км^{3}га қисқараётгани аён бўлган. Яқиндагина олимлар глобал иқлим исиши оқибатида ёғингарчилик кўп бўлади ва музликлар кўпаяди дейишаётган эди. Афсуски, бугун бунинг акси кузатиляпти.

Бугунги кунга келиб Ер юзидаги барча музликлар қисқармоқда. Бу эса музликлар эришидан ҳосил бўлган сувлар ҳисобига тўйинадиган дарёларнинг қуришига олиб келмоқда. Бундан нафақат Евроосиё аҳолиси, балки гидроэнергетика, мелиорация, ишлаб чиқариш ҳам жиддий зарар кўриши аниқ. Иккинчи томондан, музликларнинг эриши натижасида океан сувлари кўтарилиб, денгиз сатҳидан пастда жойлашган оролларни чўктириб юбориши ҳам мумкин. Бу каби салбий ҳолатларнинг рўй беришининг олдини олиш бўйича олимлар қатор изланишлар ўтказишмоқда.

Музларни ўрганишда энг қимматбаҳо лойиҳалардан бири — йўқолиб бораётган муз бўлакларини кейинги авлодларга қолдириш учун унинг коллекциялари тўпланмоқда. Яна бир долзарб масалалардан бири — музликларнинг эволюциясини компьютер модели ва мониторингини яратишдир. Чунки, Ер юзидаги ҳамма музликлар ҳам етарлича ўрганилмаган. Халқаро гляциологик ("Гляциология" — музликни ўрганадиган фан) база 100 000 га яқин музликлар ҳақида маълумот тўплаган. Буни қарангки, бу рақамлар сайёрамиздаги барча музликларнинг бор-йўғи ярми экан. Бунда олимларнинг айби йўқ албатта. Бу, объектив омилларнинг таъсиридир. Аслида гляциология илмий соҳалар ичидаги энг хатарли касб. Тадқиқотларнинг кўп қисми альпинистлик маҳорати бўлган олимларнинг совуқ ҳавода, муз ёриқларида ва ҳатто керак бўлса, ҳаётини хатарга қўйиб ишлашини талаб этади. Шунданми, бу соҳада иродаси кучли, мард ва илмий кашфиётлар йўлида жонини фидо қилишга тайёр инсонларгина меҳнат қилишади.

РЕКЛАМА ВА СПОРТ

САНОАТ

(Давоми. Боши 1-бетда)

Ўзидан кўпайган корхона

Бундан атиги икки йил бурун ташкил этилган кичик цехда яқин кунларда кунига юз минг дона полипропилен қоп ишлаб чиқариш йўлга қўйилади

2006 йилда очилиб, ўз фаолиятини 60-70 нафар ишчи билан бошлаган цехнинг лойиҳа қуввати кунига 12 минг дона қоп ишлаб чиқаришдан иборат эди. Янги иш бошлаш ва уни кўнгилдагидай давом эттириш ҳар доим ҳам осон кечмайди. Бироқ кунт билан изланилса, астойдил тер тўкилса қилинган меҳнат, албатта ўз самарасини беради.

Мамлакатимизда инсон омили ҳар доим бош масала бўлиб келган. Шу сабаб ҳам ишни бошлашдан олдин энг аввало ишчилар учун барча шароитларни муҳайё қилишга эътибор қаратилди. Тўлиқ қайта таъмирдан чиқарилган бинода ишчилар учун махсус кийим алмаштириш хоналари, ювиниш, дам олиш, овқатланиш, биринчи тиббий ёрдам кўрсатадиган тиббиёт ва ҳатто аёллар учун гигиена бўлими хоналари ташкил этилган. Уларда малакали тиббиёт ходимлари фаолият кўрсатмоқда. Спортнинг 10 га яқин тури билан шуғуллана олиш имконини берадиган спорт майдончалари ҳам эртаю кеч ишчилар хизматида. Яна бир қулайлик шундан иборатки, ишчиларни бепул даволатиш ҳам корхона зиммасида. Ишчи-ходимларнинг ишга муносабатини ўзгаришида ана шундай омиллар ҳам асосий сабаб бўлса ажаб эмас.

12 мингдан бирданига 20 минг дона қоп ишлаб чиқаришга эришиш, албатта осон иш эмас. Биз табиийки биринчи галда унинг сабаблари билан қизиқдик.

- Кунига 12 минг дона қоп ишлаб чиқаришга мўлжалланган Хитой технологиясини 20 минг дона қоп ишлаб чиқаришга мослаштириш, албатта, осон кечгани йўқ. Бунда цех бошлиғимиз Қудрат Жуманиёзовнинг ишбилармонлиги, изланувчанлиги, тиниб-тинчимаслиги, бундан ташқари бизга бу масалада яқиндан ёрдам берган, ҳамкорлик қилаётган, назарий ғояларимизни амалда татбиқ этишда ҳар томонлама қўллаб-қувватлаётган ЎзФА Энергетика ва автоматика илмий тадқиқот институти раҳбарияти, илмий ходимлари, жумладан, мазкур ғоя муаллифи Д.Аҳмаджоновнинг хизматлари беқиёс,- дейди катта уста Э.Ғаффоров. Шу ўринда ёш бўлишига қарамай ҳам илмий тадқиқот олиб бораётган, ҳам ана шу цехда меҳнат қилаётган Д.Аҳмаджоновнинг фикрлари билан қизиқдик.

- Хитой технологиясига механик жиҳатдан ўзгартиришлар киритдик: ип сони кўпайтирилиб, электр қисмига автоматика ўрнатилди. Баъзи қисмлар иқтисод қилиниб, эвазига қоп сони оширилди. Энг муҳими, сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқаришга барҳам берилди. Ўзгартирилган янги технология сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқарадиган бўлса, ўз-ўзидан тўхтаб қолади. Бу жиҳат маҳсулотни кераксиз чиқиндига айланиб қолишдан асрайди. Тўғриси, Қудрат ака бошчилигида амалга оширилган бу ишимизнинг муваффақиятли чиққанидан хурсандман.

- Вақти соати келиб илмий даражага эришсангиз ишни бошқа жойда давом эттирасизми?- саволга тутамиз номзодлик ишини қилаётган Д.Аҳмаджоновни.

- Бу ҳақда ҳатто гап бўлиши мумкин эмас. Ахир менинг ғоямни қўллаб-қувватлаган, керакли барча шароитларни яратиб берган жамоадан қандай кетиш мумкин. Дарахт бир жойда кўкаради, дейишади. Ниятим шу ерда униб-ўсиш. Биз ҳали биргаликда жуда кўп ишлар қилишимиз мумкин,- дейди у.

Яқинда цех ҳаётида қувончли воқеа рўй берди. Кунига 40 минг дона қоп ишлаб чиқарадиган янги тармоқ ишга туширилди. Эътиборлиси, бу билан салкам юзта янги иш ўрни яратилди. Ишчилар кайфиятини билиш мақсадида тартиб-интизоми билан ҳурмат қозонган бригада бошлиғи О.Денисенкони суҳбатга тортдик.

- Корхона очилганидан буён шу ерда ишлайман. Сабаби- жамоамиз аҳил ва иноқ. Тушлик бепул берилади, овқати ҳам сифатли. Ишни янги бошлаган кезларимиз бироз қийиндай туюлган эди. Аммо ишхонамиз кундан-кунга такомиллашиб, шароитларимиз яхшиланиб бормоқда. Муҳими, ойлик маошимиз билан бир ой бемалол яшаса бўлади. Ҳайит байрамида ҳар бир ишчига корхона ҳисобидан бир қопдан олий навли ун берилди. Очиқ гап, шундай корхонада яхши ишламаслик уятдан бошқа нарса эмас. Бу йил охирги босқич талабасиман. Ниятим ўқишни битиргач ҳам шу ерда қолиб ишлаш. Биласизми нимага, чунки бу ерда сидқидилдан меҳнат қилган одамни қадрига етишади.

- Бу бино бир пайтлар қаровсиз ва ташландиқ аҳволда эди,- деб эслайди биз билан суҳбатда "Тўқайтепа" МФЙ раиси З.Худойберганова. - Тўғриси, жуда қисқа муддатда бунчалик катта ўзгаришлар бўлишини кутмаган эдик. Қаранг, ҳаммаёқ чиннидай тоза, мевали ва манзарали кўчатлар, арча ва гуллар экилган. Ана шундай бино чиройли ҳолга келтирилиб, янги корхона иш бошлаганидан, қолаверса бир қанча маҳалламиз ёшлари ишли бўлганидан биринчи галда биз, яъни маҳалла аҳли хурсандмиз. Корхона билан маҳалла ўртасида доимий ҳамкорлик йўлга қўйилган. Корхона маҳалла қандай тадбир ўтказмасин ёнида туради, байрамларда ҳомийлик ёрдами кўрсатади.

Ишга келиш учун суҳбатдан ўтаётган ёш йигит-қизларни кўриб, ҳавасимиз келди. Одобли, қўлидан иш келадиган ҳар қандай йигит-қизни цех маъмурияти иш билан таъминлашга ҳаракат қилмоқда.

Бугунги кунда Ўзбекистонда ишлаб чиқарилаётган цемент маҳсулотининг қарийб 50 фоизини тайёрлаётган "Қизилқумцемент" ОАЖга қарашли мазкур цехда ишлар қизғин, режалар бир талай. Пешқадамликни қўлдан бермай, ҳам сифат, ҳам самарадорликка эришиб келаётган ана шундай гигант корхонага муносиб издош бўлиш ниятида тинмай изланаётган жамоанинг эртанги кундан умиди катта. Улар корхонани янада ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш, энг улуғ ва энг азиз байрам - Мустақиллигимизнинг 18 йиллигига туҳфа сифатида байрам олдидан яна битта янги тармоқни ишга туширишни режалаштирганлар. Агар кунига 40 минг дона қоп ишлаб чиқарадиган мазкур янги тармоқ ишга туширилса, яна юз нафарга яқин маҳалла ёшлари иш билан таъминланади. Ишлар ана шу зайлда давом этса, цехда кунига юз мингта қоп маҳсулоти ишлаб чиқаришга эришиш имконияти пайдо бўлади. Бу эса "Қизилқумцемент" ОАЖни полипропилен қопга бўлган эҳтиёжини бемалол қондира олади.

- Ишчидан иш талаб қилишдан олдин унга кўнгилдагидай шароит яратиб бериш керак. Шундай муҳит яратиш кераккки, ишчи ўз ишхонаси ва жамоасига меҳр қўйсин, ишонсин ва суянсин. Ана шундай яқинликни ҳис қилган, рағбатлантиришдан руҳланган ишчи бугун бўлмаса, эртага, албатта фаол ишчига айланади,- дейди биз билан суҳбатда цех бошлиғи Қудрат Жуманиёзов.

Сафаримиз давомида цех ишчилари, маҳалла аҳли, ким билан суҳбатлашмайлик, улардаги ғайрат-шижоат ва ўз ишига бўлган муносабатни кўриб кўнглимиз тоғдай кўтарилди. Орадан йиллар ўтади, бугун бу ерда ишлаётган ва ишга кираётган йигит-қизлар эртага тажрибали ишчига, корхонанинг фахри ва эгаларига айланишади.

tR

ЎГИТ

Паст киши ўздин баландга ёв бўлур.

* * *

Маънини излаб, етишган бахтлидир.

ТУРФА ОЛАМ

Емирилиш шиддатли тус олди

Геологларнинг хулосасига кўра, Аляска соҳилларига туташ айрим ҳудудлардаги емирилиш даражаси 2002-2007 йиллар ичида тахминан 2 бароборга ўса бошлаган.

Юқоридаги маълумотлар қай даражада тўғри ёки нотўғри эканини аниқлаш мақсадида америкалик геологлар Бофорт денгизи соҳилларида кенг қамровли тадқиқот ишларини ҳам ўтказишди. Шунга кўра, Аляска қирғоқларини юваётган сув тўлқинлари ҳар йили 15 метрга яқин ерни емираётган экан. Қолаверса, емирилишга кучли шамоллар ҳам сабаб бўлаётган эмиш. Тадқиқотчиларнинг таъкидлашича, бу каби ўзгаришлар Аляска табиатига хос бўлиш билан бирга, ҳудуд Шимолий муз океанидаги энг емирилувчан қуруқлик ҳисобланаркан. Геологлар бу ишда қайсидир маънода иқлим ўзгаришларининг ҳам таъсири борлигини рад этишмаяпти. Жумладан, сувларнинг ўртача ҳарорати кескин кўтарилиши, тўфонларнинг кучайиши ҳамда Дунё океани сатҳининг орта бошлагани ҳам емирилишга олиб келаётгани эҳтимолдан холи эмас. Айтиш жоизки, мазкур ҳудудда ўтган асрнинг 50-йилларидан бери кузатув ишлари олиб борилган. Кузатувнинг илк йилларида емирилиш даражаси йилига 6-7 м., 70-йилларга келиб эса 9-10 метргача етгани қайд этилади.

Квант механикаси қўлланди

Олимлар квант механикаси принциплари асосида инсон томонидан турли хил товушларни қабул қилиш жараёнини текширувдан ўтказишди.

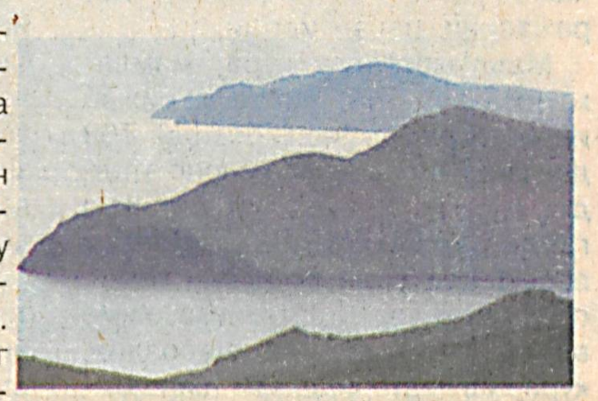

Мазкур ўзига хос тадқиқот натижалари жорий йилнинг мартида Германияда ўтказиладиган илмий симпозиум чоғида расман эълон қилиниши кутилмоқда. Аммо, истаган киши бу ҳақда Интернет орқали олдиндан танишиши мумкин. Маълумки, инсон ўзининг хотираси билан бошқа тирик мавжудотлардан фарқ қилади. Бироқ, у сўзларни хотирасига жойлай олмайди. Аксинча, одам мураккаб тизимдан таркиб топган товуш тугунчалари орқали гапиради. Қулоғига айрим сўзлар киргач, ўша тизим ҳаракат келади ва инсоннинг мияси ўз-ўзидан эшитилган сўзларни бир-бирига боғлаб беради. Шу кунгача ана шу жараён борасида икки хил назария мавжуд эди. Биринчи назарияга кўра, сўзлар худди тўлқин мисол юқорида айтилган мураккаб тизим орқали таралиб, аста-секин йўқолиб боради. Натижада, сўзлар бирин-кетин миямизда боғланади. Иккинчи назарияга асосан эса сўзлар бирданига "ёдимизга" тушармиш. Тадқиқотчиларнинг фикрича, иккала назарияни ҳам тўғри, деб бўлмайди. Яна уларнинг айтишича, инсон бирор товушни эшитган пайти хаёлига келган сўзлар худди бир-бири билан жой алмашган квант объектлари каби чалкашиб кетаркан. Айни пайтда олимлар ушбу янги назария ўз исботини топиши учун изланишда давом этишмоқда.

Байкалдан тирик организмлар топилди

2009 йил охиригача россиялик олимлар Байкал кўлида янги тирик организмлар борлигини узил-кесил тасдиқлашлари лозим.

Маълумотларга қараганда, кўлда пайдо бўлган тирик организмларни ўтган йили Байкал кўли тубликларига туширилган "Мир-1" ва "Мир-2" сувости аппаратлари аниқлаб берган экан. Янаям аниқроғи, текширув чоғида аппаратлар кўл тубида мовий ва мутлақо рангсиз кўптўқимали организмларни суратга тушириб қайтган. - Тўғриси, бу ҳақда бирор нима дейишим қийин. Чунки тадқиқотлар ҳозирча тугагани йўқ. Молиявий томондан муаммолар бўлмаса, ўйлайманки, йил охирига қадар ҳаммасига ойдинлик киритилади, - дейди Лимнология институти илмий ходими Оксана Калюжная. Манбада қайд этилишича, ҳозирда кўл тубидан топилган тирик организмлар устида молекуляр-биологик ва морфологик тажрибалар ўтказилаётган экан. Сувости тадқиқотларига келсак, шу йилнинг баҳорида улар яна давом эттирилади. Узунлиги 636 километрга тенг Байкал дунёдаги энг йирик кўл ҳисобланади. Қолаверса, унинг тубида яшовчи тирик организмлар ҳам дунёнинг ҳеч бир кўлида учрамайди.

З.ЗОИРЖОНОВ тайёрлади

СП ООО «МЕХР КУМСОНГ» Мирабадского района уведомляет Вас о ликвидации в связи с несформированным Уставным фондом. Претензии принимаются в течении 2 месяцев со дня публикации по телефону 281-38-73.

Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партияси Марказий Кенгаши партия МК Ижроия қўмитаси девони матбуот котиби Мусаллам Умироваги отаси

Ислом отанинг

вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

"Milliy tiklanish" газетаси жамоаси таҳририят ходими Усмонжон Саидакбаровга опаси

Саидакбарова Мавлуданинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради

ЯНГИЛИКЛАР

Мухтасархон КАРИМОВА, Ҳусан БУРҲОНОВ

"Анда жоним қолди мани..."

Қарши санъат коллежида Заҳириддин Муҳаммад Бобур таваллудининг 526 йиллигига бағишланган "Анда жоним қолди мани...", деб номланган театрлаштирилган мусиқали тадбир бўлиб ўтди. Тадбирда коллеж ўқитувчи ва талабалари томонидан Бобур ҳаёти билан боғлиқ театрлаштирилган саҳна кўринишлари, ғазалларидан намуна ва қўшиқлар ижро этилди.

"Lazzat-yoqimli ishtaha"

Миллий матбуот марказида янги чоп этилган пазандачилик сирларига оид "Lazzat-yoqimli ishtaha" журнали тақдимоти бўлиб ўтди. Журнал асрлар давомида шаклланган ва такомилига етган пазандачилигимиз, лаззатлилиги ва шифобахшлиги билан дунё халқларининг тилига тушган миллий таомларимиз ҳақида мақолалар чоп этади. Бундан ташқари уста ошпазу пазандалар, уй бекалари, таом пиширишга иштиёқи баланд ҳаваскорларга жаҳон таомномасидан муносиб ўрин олган ўзбек миллий, шу билан бирга дунё таомларини тайёрлаш усуллари ҳақида маълумот беради.

Музейга ташриф

И.В.Савицкий номидаги Қорақалпоқ Давлат санъат музейида хорижий мамлакатлар билан дўстона алоқалар яхши йўлга қўйилган. Жумладан, яқинда музейга Германиянинг Ўзбекистондаги элчиси Матнас Майер ва бир гуруҳ германиялик депутатлар ташриф буюришди. Энг қувонарлиси, музейдаги барча экспонатлар уларда катта қизиқиш уйғотди.

СПОРТ

Шахмат беллашуви

Ўзбекистон шахмат федерациясида нуфузи жиҳатидан 2-ўринда турувчи биринчи лига беллашувлари бўлиб ўтди. Мусобақада 7 ёшдан 70 ёшгача бўлган профессионал ҳамда ҳаваскор спортчилар иштирок этдилар. Эркаклар ўртасидаги баҳсларда 9-тур натижаларига кўра, 5 нафар шахматчи 7 дан очко тўплади. Мусобақада 1-ўринда бораётган Баҳодир Холмирзаев Андижон вакили Фаррух Каримовга имкониятни бой берган бўлса, яна бир наманганлик Вилдан Гилямов пойтахтлик Борис Лебедевни енгиб, очколар сонини 7 тага етказиб олди.

Хотин-қизлар мусобақаси эса сирдарёлик Сарвиноз Қурбонбоеванинг ғалабаси билан якунланди. Чемпионатнинг дастлабки турларидан етакчиликни қўлга олган Қурбонбоева 1- ўрин масаласини муддатидан олдин ўз фойдасига ҳал қилган эди. Шунинг учун 9- турда сурхондарёлик Мафтуна Жонқуловага бой берилган партия Сарвинознинг пешқадамлик мавқеига таъсир қилмади. 2- ўрин Тошкент вилояти вакили Севара Боймуродовага, 3- ўрин эса сурхондарёлик Умида Чоршанбиевага насиб этди.

"Чимён экстрим-2009"

Тошкент вилоятининг Бўстонлиқ туманида "Чимён-экстрим 2009" фестивали бўлиб ўтди. 17-22 февраль кунлари Чимён трассасида ўтказилган катта спорт байрами Чимён ён бағрида истиқомат қилувчи маҳаллий аҳолидан ташқари кўплаб спорт ишқибозлари эътиборини ҳам ўзига тортди. Баҳсларда профессионал спортчилар билан бир қаторда ҳаваскорлар ҳам иштирок этдилар. Фестивалда катта слалом ҳамда сноуборд баҳслари ўтказилди. Беллашувларда етакчи спортчилар кутилган натижаларни кўрсата олмадилар. Тоғ чанғиси баҳсларида Олег Шамаев ҳамда Ксения Григорьева Ўзбекистон чемпиони номига сазовор бўлган бўлса, слалом баҳсларида Олег Шаломоновга етадигани топилмади.

Янги номлар кашф этилди

Пойтахтимиздаги ЖАР спорт мажмуасида каратэ бўйича республика чемпионати баҳслари ўтказилди. Мусобақада барча вилоятлардан 1,5 минг нафарга яқин ёш спортчилар икки кун давомида каратэнинг ката ва кумитэ йўналишлари бўйича ўз маҳоратларини ҳакамлар кўригидан ўтказишди. Бу йилги беллашувларда пойтахтлик спортчиларга Қашқадарё, Андижон ҳамда Фарғона вилояти вакиллари ҳам жиддий қаршилик кўрсатишди. Мусобақанинг сўнгги куни, яъни финал баҳслари кескин тарзда кечди. Жамоавий кумитэ баҳсларида Тошкент шаҳри вакиллари Қашқадарё жамоасини очколар ҳисоби бўйича енгиб, умумжамоа ҳисоби бўйича 1-поғонани эгаллашди. Кейинги ўринлар Қашқадарё ва сурхондарёлик спортчиларга насиб этди. Шунингдек, ўз вазнларида якка кумитэда Дилшод Юсупов, Нодир Собиржонов, Дилшод Отаболаев ҳамда Шерзод Нуралиевлар рақибларидан устун келиб, мусобақанинг олтин медалларини қўлга киритишди. Эслатиб ўтамиз, мусобақа ғолиблари терма жамоа сафига сараланиб, шу йил ноябрь ойида Марокашда бўлиб ўтадиган Жаҳон чемпионати баҳсларида юртимиз шарафини ҳимоя қиладилар.

Одилжон КАРИМОВ

VATAN TUYG'USI HAR NARSADAN USTUN
MILLIY TIKLANISH

МУАССИС: ЎЗБЕКИСТОН "МИЛЛИЙ ТИКЛАНИШ" ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ

ҲОМИЙ: «МАТБУОТ ТАРҚАТУВЧИ» АКЦИЯДОРЛИК КОМПАНИЯСИ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ

Ахтам ТУРСУНОВ, Аҳрор АҲМЕДОВ, Ғолибшер ЗИЯЕВ, Сувон НАЖБИДДИНОВ, Муҳаммаджон ҚУРОНОВ, Ражаб ЖУМАНИЁЗОВ, Ғафуржон МУҲАМЕДОВ, Улуғбек МУҲАММАДИЕВ, Шоира УМАРОВА, Рустам ҚОСИМОВ, Баҳодир ШАРОФОВ, Арслон ЭШМУРОДОВ

Бош муҳаррир: Жалолиддин САФОЕВ

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи-назаридан фарқланиши мумкин. Реклама ва эълонлардаги факт ва далиллар учун таҳририят жавобгарликни ўз бўйнига олмайди.

ТАҲРИРИЯТ МАНЗИЛИ: Тошкент-100000, Амир Темур кўчаси, 1-тор кўча, 2-уй

Газета ҳафтанинг чоршанба куни чиқади.
Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан № 0223 рақами билан рўйхатдан ўтган.
Буюртма — Г-123, Адади — 5600

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди

ТЕЛЕФОНЛАР: (8-371) 234-87-74, 234-87-73, 234-86-41 ФАКС: (8-371) 234-69-55, 234-01-47

Ҳажми 4 босма табоқ офсет усулида босилди. Қоғоз бичими А-2

Саҳифаловчи: Акбар ШОДИЕВ
Навбатчи муҳаррир: Исмат ХУДОЁРОВ
Навбатчи: Тўмарис ХУДОЙБЕРДИЕВА

«ШАРҚ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 20.50.